

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Mezigenerační vztahy a rozdíly v londýnské čínské komunitě napříč
generacemi**

**Intergenerational Relationships and Differences in London Chinese
Community across Generations**

OLOMOUC 2017 Lenka Hoskovcová

Vedoucí práce: prof. PhDr. Dušan Lužný, Dr.

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Akademický rok: 2016/2017

Obor v rámci kterého má být VŠKP vypracována: Čínská filologie

Studijní program: Filologie

Forma: Prezenční

Obor/komb.: Anglická filologie - Čínská filologie (AF-ČI)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
HOSKOVCOVÁ Lenka	Severní 1146, Chotěboř	F13954

TÉMA ČESKY:

Mezigenerační vztahy a rozdíly v londýnské čínské komunitě napříč generacemi

TÉMA ANGLICKY:

Intergenerational Relationships and Changes in London Chinese Community across Generations

VEDOUCÍ PRÁCE:

prof. PhDr. Dušan Lužný, Dr. - KSA

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Práce nejprve teoreticky vymezuje problematiku mezigeneračních vztahů mezi čínskými migranty a část empirická popisuje koncept chinatownů, přičemž se zaměřuje především na londýnskou čínskou komunitu v Soho. Vše je podpořeno terénním výzkumem, který proběhl v Londýně.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

ANDERSON, K. J. The Idea of Chinatown: The Power of Place and Institutional Practice in the Making of a Racial Category. Annals of the Association of American Geographers, 1987.

CHRISTIANSEN, Flemming. Chinatown, Europe: : An Exploration of Overseas Chinese Identity in the 1990s. London: Taylor & Francis, 2003.

KAUFMANN, Jean-Claude. Chápající rozhovor. Praha: SLON, 2010.

SOUKUP, Martin. Terénní výzkum v sociální a kulturní antropologii. Praha: Karolinum, 2014.

THUN, Mette. Beyond Chinatown: New Chinese Migration and the Global Expansion of China. Malaysia: NIAS Press, 2007.

ZHANG, Donghui. Between Two Generations: Language Maintenance and Acculturation among Chinese Immigrant Families. El Paso: LFB Scholarly Publishing, 2008.

ZHOU, Min. GROWING UP AMERICAN: The Challenge Confronting Immigrant Children and Children of Immigrants. Annu. Rev. Sociol. Annual Reviews Inc., 1997, s. 63-95.

Podpis studenta:

Datum: 3.4. 2017

Podpis vedoucího práce:

Datum: 3.4. 2017

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne

.....
Lenka Hoskovcová

Anotace

Lenka Hoskovcová

Katedra asijských studií, Filozofická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci

Název: Mezigenerační vztahy a rozdíly v londýnské čínské komunitě napříč generacemi

Vedoucí práce: prof. PhDr. Dušan Lužný, Dr.

Počet stran: 68

Počet znaků: cca 110 431 s mezerami

Počet titulů použité literatury: 19 + 4 online zdroje

Počet příloh: 4

Klíčová slova: mezigenerační vztahy, čínská komunita, čínští migranti, etnicita, čínská identita, chinatown, jazykové dědictví

Předkládaná bakalářská práce se zabývá otázkou mezigeneračních vztahů a rozdílů mezi tzv. první a druhou generací čínských imigrantů v londýnském chinatownu. Na základě všeobecných teoretických podkladů, týkajících se čínské migrace, otázek čínské identity, etnicity a jazykového dědictví, je cílem této práce pomocí vlastního průzkumu zjistit, jaká je skutečná současná situace mezi jednotlivými generacemi v londýnské komunitě, k čemuž poslouží analýza rozhovorů s obyvateli této etnické komunity.

Děkuji prof. PhDr. Dušanu Lužnému, Dr. za cenné rady, připomínky a čas, který mi věnoval při vedení této bakalářské práce.

Obsah

1	Úvod	8
2	Rodina v kontextu migrace.....	12
2.1	Rodina a vztahy v komunitě.....	12
2.2	Mezigenerační střet	14
3	Otázky etnicity a identity.....	16
3.1	Asimilace migrantů	17
4	Problematika jazyka a akulturace	20
4.1	Udržení mateřštiny a jazykový posun	20
4.2	Bilingvismus	21
4.3	Problémy jazyka u dětí.....	22
5	Výzkumná otázka	25
6	Charakteristika chinatownů	26
6.1	Koncept a vymezení pojmu „chinatown“	26
6.2	Podoba a instituce uvnitř chinatownů	27
6.3	Vytváření chinatownů	31
6.4	Chinatown v Soho	32
6.4.1	Historický přehled.....	32
6.4.2	Oblast Soho.....	33
7	Výzkumné šetření	36
7.1	Metodologie	36
7.2	Stanovené otázky pro výzkumné subjekty z první generace	37
7.3	Stanovené otázky pro výzkumné subjekty z druhé generace.....	38
7.4	Výzkumný soubor	39
7.4.1	Základní údaje o výzkumných subjektech – první generace imigrantů....	40
7.4.2	Základní údaje o výzkumných subjektech – druhá generace imigrantů...	42
7.5	Průběh sběru dat.....	44
7.6	Data a jejich analýza	46
7.7	Shrnutí výsledků.....	55
8	Závěr.....	57
	Summary	59

Použitá literatura a informační zdroje.....	60
Seznam příloh	64
Příloha I: Stanovené otázky pro výzkumné subjekty z první generace v anglickém jazyce	65
Příloha II: Stanovené otázky pro výzkumné subjekty z první generace v čínském jazyce.....	66
Příloha III: Stanovené otázky pro výzkumné subjekty z druhé generace v anglickém jazyce	67
Příloha IV: Stanovené otázky pro výzkumné subjekty z druhé generace v čínském jazyce.....	68

1 Úvod

中国 – Čína, neboli „*Říše středu*“. Pradávný koncept, jež vznikl už v dobách dynastie Zhou, kdy obyvatelé této země věřili, že právě Čína je středem veškeré civilizace obklopena kolem dokola barbary. Číňané jsou odjakživa národ odlišný od ostatních národů, ctí a zachovává své kulturní tradice a který skrze staletí i přes nemálo krutých historických událostí zůstává své kultuře loajální.

První zmínky migrace Číňanů do Evropy jsou datovány do 18. století, avšak počet imigrantů byl velmi malý a okolnosti migrace nejasné, tudíž nebyly zanechány téměř žádné stopy. Pozdější migrace čínského obyvatelstva byla podmíněna tehdejšími stavem čínské domácí politiky a také interakcí mezi Čínou a evropskými zeměmi. První větší vlna čínských přistěhovalců sahá do dob Opiových válek (1839–1841), kdy byla Čína nucena otevřít dveře obchodníkům ze Západu a roku 1841 se stal Hong Kong britskou kolonií. Nicméně ještě do roku 1860 neměli Číňané právo vycestovat ze země a opustit hranice státu. Mezi brzké migranty patří především čínští pracovníci a námořníci, kteří postupně zakládali své komunity v Německu, Nizozemsku a Velké Británii. Následné vlny přistěhovalců pak spadají do dob první a druhé světové války, kdy statisíce čínských migrantů pomáhaly v bojích a se zákopy, avšak většina z nich se po válce vrátila zpět. Velká vlna přistěhovalců se datuje do období po roce 1945, kdy tisíce Číňanů především z Hong Kongu emigrovaly do Velké Británie a začaly podnikat a zakládat si vlastní řetězce čínských restaurací. Během období Čínské lidové republiky pod vedením Mao Zedonga bylo však zakázané opustit zemi, a proto po jeho smrti koncem sedmdesátých let migrace čínského obyvatelstva nabrala závratné tempo. Došlo k povolení mobility obyvatelstva v rámci Číny a také bylo povoleno opustit stát za soukromým účelem (Thierry, 2013, 5-6). Od tohoto uvolnění poměrů se Evropa začala postupně stávat oblíbenou destinací pro přistěhovalce z Číny. V roce 1980 byl odhadovaný počet imigrantů odhadován zhruba na 600 tisíc v porovnání s rokem 2007, kdy jejich počet vystoupal až na 2,15 milionu (Latham & Wu, 2013, 18).

Vlivem historických událostí a politického klimatu se zformoval nejen koncept typického čínského nacionalismu, ale tyto události zapříčinily mimo jiné patrnou rozdílnost mezi starší a mladší generací – Číňané vyrůstající v Evropě jsou vychovávaní za zcela jiných podmínek než jejich rodiče, a proto se zvyky a hodnoty těchto generací mohou lišit. Číňané jsou známí pro svůj transnacionalismus a transnacionální vztahy.

Jedná se o vazby vytvořené migrací, které předpokládají, že tito transmigranti se po přesídlení do cílové země nevzdávají kulturních, politických, sociálních a ekonomických vztahů se svou domovskou zemí a utvářejí si tak dvojí identitu, přičemž se začleňují do nové, cizí společnosti a zároveň si udržují vazby s původním domovem (Szaló, 2007, 7-8).

Mezi jednotlivými generacemi jsou v dnešním globalizovaném světě patrné ať větší či menší rozdíly. Lidé různých generací vyrůstají v jiných dobách a za odlišných podmínek. Liší se zkušenostmi, názory, mají odlišné hodnoty, vzdělání a socioekonomické zázemí, a tudíž vnímají skutečnost jinak. Starší generace mají tendenci lpět na svých zvycích a tradičních hodnotách, zatímco nová generace se snaží získat vlastní zkušenosti a odmítá tradiční hodnoty svých předků a mnohdy je vnímá jako překážku v pokroku. Globalizace spolu s rapidním růstem moderních technologií a vytvářením stále pokročilejších sociálních sítí propojujících celý svět mohou být právě jedny z největších příčin, jež způsobují čím dál větší prohlubování rozdílů mezi generacemi. „Globalizace svět na jedné straně smršťuje tím, že umožňuje rychlé kontakty napříč dřívějšími hranicemi, a na druhé straně svět rozpíná vytvářením povědomí o rozdílech. Homogenizuje lidské životy, ale zároveň také přispívá k jejich heterogenizaci. Globalizace je dostředivá, protože lidi celosvětově spojuje, ale současně je odstředivá, neboť dává podněty ke zvýšení lokální jedinečnosti“ (Eriksen, 2012, 265). Vypěstlost světa 21. století by se tak dala považovat za hlavní důvod mezigeneračních změn v uzavřených čínských komunitách.

Obecně však platí, že čínská mládež žijící mimo Čínu ve většině případů používá spíše jazyk hostitelské země, v některých případech dokonce ani nemají dovednost dorozumět se čínsky. Na rozdíl od svých rodičů a prarodičů jim chybí vztah k tradiční čínské kultuře a jejich životní styl se kloní spíše k evropským trendům.

Cílem této bakalářské práce je především analýza vztahů mladší a starší generace vůči vlastnímu národnímu kulturnímu dědictví a jazyku spolu s analýzou vnímání své vlastní identity, a kromě toho je zde zkoumán vývoj těchto sociálních jevů a snaha porozumět faktorům, jež tento proces ovlivňují. Úkolem práce je zjistit, do jaké míry se liší názory a životní vize mezi jednotlivými generacemi a jak jejich příslušníci vůbec vnímají svou kulturní příslušnost a identitu. Tato práce sestává ze dvou částí. Teoretická část se zabývá obecně otázkou mezigeneračních vztahů v kontextu migrace,

čínské identity a etnicity, jazykového dědictví a schopnosti asimilace čínských migrantů s prostředím hostitelské země. Následuje část empirická, která se zaměřuje především na seznámení s obecným konceptem chinatownů, se stručnou historií londýnské čínské komunity a současnou situací chinatownu v Londýně. Zmíněná analýza je následně prakticky podložena terénním výzkumem v podobě rozhovorů s několika příslušníky různých generací. Sběr dat byl proveden mezi členy londýnské čínské komunity, jež se stala zdrojovou oblastí pro výzkum v rámci této práce.

Teoretická část

2 Rodina v kontextu migrace

Mezigenerační vztahy jsou vymezeny věkem, životními zkušenostmi, osobnostními vlastnostmi a přístupy, kulturními vzory a stereotypy atd. Obecně vzato, mladá generace se vyznačuje svou progresivností, touhou po novém, nekonvenčním jednáním, kritikou vůči starším generacím a je daleko více přizpůsobivá. Příslušníci starší generace jsou osobně a pracovně stálejší a mají již zaběhnutý určitý životní rytmus. Většinou jsou velice konzervativní a skeptičtí vůči zásahům zažitého stereotypního způsobu života. Mládež je oproti tomu přímo formovaná současnou společností a přijímá názory starší generace, která se snaží reflektivně podělit o své zkušenosti. Jelikož má starší generace kořeny v jiné sociální realitě, postupně dochází k odcizování některých prvků současné společenské reality a v důsledku toho se mohou její příslušníci cítit odcizeně a zdůrazňují společenskou kontinuitu (Pohlová, 2014, 23-51).

V kontextu spojeném s migrací se také pracuje s konceptem generací, avšak tento pojem má zde zcela jiný rozměr a v různých studiích se může lišit v detailech. Nicméně pro tuto práci je důležité pouze základní rozlišení následujících dvou generací: pro původní osoby, které se rozhodnou emigrovat do jiné země, se používá pojem tzv. „*první generace imigrantů*“ a jejich potomci, kteří se narodí těmto přistěhovalcům již v hostitelské zemi, se označují jako „*druhá generace imigrantů*“. Dva zmíněné koncepty jsou pro tuto bakalářskou práci klíčové, protože právě mezi těmito dvěma generacemi migrantů se budeme snažit zjistit, co ovlivňuje jejich vztahy a jaké příčiny způsobují prohlubující se mezigenerační rozdíly.

2.1 Rodina a vztahy v komunitě

Rodina vytváří u jedinců silné emocionální vazby, které drží její členy pohromadě, je to ta nejdůležitější instituce pro socializaci, adaptaci a budoucí sociální mobilitu dětí. Vedle socioekonomického statusu rodiny, který předurčuje prostředí, ve kterém rodina žije, je velice důležitým faktorem právě struktura rodiny a vazby v ní vybudované. Migrace de facto rozšiřuje sociální a rodinné vazby přes státní hranice, avšak při příjezdu do cizí země zároveň narušuje tradiční rodinný systém uvnitř dané přistěhovalecké rodiny a stejně tak uvnitř sociální komunity, jejíž součástí se rodina stává. Výzkumníci došli k závěru, že podřízení se tradičním rodinným hodnotám

a behaviorálním normám vyžaduje vysokou míru rodinné integrace do komunity, jež tyto hodnoty a normy upevňuje. Adaptace pak závisí na tom, jak přistěhovalci a jejich děti zapadají do určité etnické komunity a jak tato komunita jako celek zapadá do společnosti hostitelské země. Rodinné vazby fungují sice jako důležitý zdroj podpory, avšak výzkumy dokazují, že soudružnost těchto vazeb má v mnoha případech tendenci postupně slábnout a mizet vlivem cizího prostředí. Někdy i silná kulturní identita a sociální vazby mohou být jako zdroj sociálního kapitálu nedostačující (Zhou, 1997, 79-82).

U příslušníků asijské rasy panuje tradiční mýtus dokonalé rodiny, které se vyznačují důrazem na vzdělání, silnými rodičovskými pouty a vztahy k asijským kulturním hodnotám a silnou filiální odpovědností. Na druhé straně však existuje obrovská rozmanitost v mezigeneračních vztazích u asijských migrantů, a to kvůli jejich imigračním zkušenostem, které přispívají k většímu prohlubování generačních rozdílů. Mezi různými asijskými národnostmi jsou to především Číňané, kteří utrpěli rozvrat na nejvyšší úrovni (Ishii-Kuntz, 1997, 23). Klasická čínská rodina funguje na konfuciánských principech, jejichž jádrem je být filiální vůči rodičům, rodiče jsou vnímáni jako nejvyšší autorita a v rodině panuje respekt, poslušnost a soulad s hodnotami rodičů. Díky těmto vrozeným hodnotám je pro čínské migranty těžší přizpůsobit se kultuře mainstreamu, a proto se spousta z nich uchyluje do chinatownů a uchovává si své vlastní rodinné tradice. Spoléhání se na ostatní členy své etnické komunity je pro Číňany typické odpradávná, komunita je pro ně prostředkem, který jim pomáhá vyrovnávat se s problémy spojenými s migrací a poskytuje veškeré potřebné sociální služby. Život v přistěhovaleckých komunitách dává migrantům větší šanci, že budou začleněni do přátelských kruhů vlastní etnické příslušnosti, protože právě družnost a hluboké propojení s členy vlastního etnika jsou jeden z hlavních důvodů, proč se čínští přistěhovalci zabydlují v chinatownech (Ishii-Kuntz, 1997, 24-26). Nicméně, různá bádání dokazují, že druhá generace vykazuje mnohem menší stupeň filiálních povinností, s největší pravděpodobností vlivem asimilace a akulturace s prostředím a společností dané země (Ishii-Kuntz, 1997, 28). Sociální změny jsou silou, která formuje vztahy rodičů a dětí a vedou ke komplikacím vztahů uvnitř rodiny. Sociální nátlak okolí ovlivňuje kulturu způsobem, jenž ústí ve dvojí hodnoty – jednou je individualismus a druhou kolektivismus. Vztahy mezi rodiči a potomky se vyvíjejí postupně během života a souvisejí s vývojem individuality a formováním mezilidských

vztahů. Komplikovanost rodinných vztahů v podobě vzájemné závislosti a sociálního nátlaku může vést k rozporům ohledně hodnot, norem, názorů apod. napříč generacemi (Mills & Wilmoth, 2002, 46).

2.2 Mezigenerační střet

Střet mezi dvěma různými sociálními světy je nejběžnější problém v mezigeneračních vztazích. Děti imigrantů bývají asimilovány s novým kulturním prostředím tak rychle, že s nimi rodiče nedokáží udržet tempo. Starší generace má strach, že je děti opustí a zapomenou na své kořeny. Tento proces není ovšem pouze procesem akulturace, nýbrž je záležitostí doprovázející migraci jako takovou. Migrace obecně narušuje běžné vztahy mezi rodiči a dětmi. Nejenže trpí komunikace uvnitř rodiny, kdy možnost komunikovat tváří v tvář je vzácnou situací, jelikož rodiče tráví celé dny v práci, ale navíc také dochází k převrácení rolí mezi rodiči a dětmi – děti často fungují jako tlumočníci svých rodičů kvůli jejich nedostatečným dovednostem v místním jazyce, tudíž se zvyšuje závislost rodičů na dětech a dochází tak ke ztrátě rodičovské autority. Navíc tyto vnitřní rodinné závazky dodávají dětem pocit, že nikdy nezapadnou do společnosti (Zhou, 1997, 83-84).

Druhá generace imigrantů a jejich rodiče mají tendenci vnímat kulturu hostitelské země a sociální vztahy v ní z jiných úhlů. Mladší generace se spíše zaměřuje na aktuální přizpůsobení se s důrazem na napodobování vnějších rysů místní společnosti, bojují za to, aby zapadli mezi své vrstevníky a udrželi s nimi krok. Často jsou zmateni otázkami, jak zapadnout do dvou kultur najednou, ke které „straně“ zůstat loajální apod. a tím se v mnoha případech cítí zahanbeni „zastaralými“ metodami svých rodičů (Zhou, 1997, 84).

Na druhé straně rodiče zase bývají zaneprázdněni, aby dostali z nového prostředí to nejlepší a udrželi tradiční rodinný život. Tyto starosti vedou k jejich zaměření se na budoucnost a ke zdůrazňování disciplíny a školních úspěchů svých potomků. Jsou zmateni procesem, který u nich probíhá a přemýšlí co dělat, aby zamezili ztrátě původu a kořenů svých dětí a ochránili je před nadměrnou asimilací. Tyto otázky vyvolávají obtíže, kterým čelí druhá generace imigrantů, a které vyvstávají z úsilí jednotlivců vyvážit požadavky mezi novou kulturou a tradičně smýšlejícími rodiči (Zhou, 1997, 84).

Etnická sociální struktura může někdy hrát důležitou roli zprostředkovatele mezi jednotlivými rodinami a větším sociálním uspořádání. Děti imigrantů a jejich rodiče spolu běžně komunikují prostřednictvím přistěhovaleckých komunit. Pokud jsou uvnitř komunity pevné vazby, je více pravděpodobné, že členové obou generací budou sdílet své zkušenosti vzájemně spolu s dalšími vrstevníky komunity. V tomto případě komunita slouží jako prvek, který zmírní napětí mezi seberealizací jednotlivce a rodinnými závazky a také zmírňuje původní kulturní vzorce a povoluje normy a hodnoty, jež se odchyľují od zaběhlých tradic (Zhou, 1997, 84).

Považovat druhou generaci za rozpolcenou mezi dvěma světy není však úplně pravdivé. Rozsáhlé studie druhé generace imigrantů z newyorské komunity tvrdí, že mladiství selektivně kombinují aspekty z kultury svých rodičů a z kultury mainstreamu, jež považují za pozitivní (Foner & Dreby, 2011, 549).

Jako příklad uvádí Zhou ve své studii Sungův¹ popis dětí čínských imigrantů z newyorského chinatownu z poloviny 80. let: „Pro děti čínských imigrantů, kteří žijí v chinatownu v New Yorku jsou bikulturální konflikty mnohem více zmírněny, protože se kolem nich nacházejí další čínské děti, jež jsou schopny navzájem zmírnit dilemata, se kterými se musí vypořádat. Jakmile jsou mezi svými, jsou jim čínské způsoby známější a akceptovatelnější.“ Sung tvrdí, že častá interakce se členy své etnické komunity mohou pomoci mladým rozvinout smysl pro identitu, který zmírňuje bikulturální konflikty. Tato studie čínské newyorské komunity vyzdvihuje důležitou roli etnické komunity, jenž může hrát v usměrňování frustrací s kulturními konflikty a může přeměnit kulturní napětí na úspěch (Zhou, 1997, 85-86).

Z rozmanitých literárních pramenů vyplývá, že mezigenerační vztahy nemohou být zkoumány samostatně a nezávisle na dalších faktorech. Sociální, politický a ekonomický kontext migrace spolu s osídlením a společenským začleněním je podkladem, na kterém se rozvíjejí vztahy uvnitř přistěhovaleckých rodin, a jenž se postupem času času dynamicky vyvíjí a mění.

¹Pramen Zhouovy studie: Sung, B.L. The Adjustment Experience of Chinese Immigrant Children in New York City. Staten Island, NY: Cent. Migrat. Stud., 1987.

3 Otázky etnicity a identity

Etnická identita je komplikovaný, intenzivní pocit sounáležitosti k určité etnické skupině a kultuře (Flemming, 2003, 21). Je definovaná kontaktem a interakcí mezi jednotlivými etnickými skupinami. I přes fakt, že je etnicita zakořeněná v historii, s postupem času se neustále mění. Je to tím, že různé etnické podskupiny a jednotlivci vnímají obecné kulturní hodnoty odlišně, využívají etnickou identitu jinak než většina, což způsobuje deviace a vyvolává polemiku, zda jsou či nejsou tyto jednotlivci či podskupiny stále součástí komunity (Flemming, 2003, 14).

Právě problematika etnické identity zejména u druhé generace imigrantů vyvolala v poslední době velký zájem, protože rozdíly v otázce vnímání etnicity a identity mezi první a druhou generací jsou postupem času patrné stále více. Otázkou je, jak se vlastně formuje identita dětí vyrůstajících v jiném sociálním prostředí než jejich rodiče a zda pod vlivem rodičů může dojít k přenesení etnické identity na jejich potomky. Průzkum Casey a Dustmanna uvádí, že k formování osobní identity dochází už okolo třetího či čtvrtého roku života. Z toho vyplývá, že rodiče hrají důležitou roli ve vývoji identity dítěte především v raném věku, než nastoupí do školy. Pak nastává bod zlomu, jelikož se dítě začne prostřednictvím vzdělávacích institucí denně stýkat s vrstevníky, kteří přísluší kultuře mainstreamu (čili jsou jiné etnické identity), a tím je výrazněji vystaveno asimilaci, která ovlivňuje vývoj a proces formování identity jedince. Není proto neobvyklé, že děti imigrantů mohou přijmout dvojí identitu, a to jak identitu země hostitelské, tak identitu země původu svých rodičů, anebo naopak odmítají svůj původ, čímž dochází ke konfliktům a mezigeneračním střetům (Casey & Dustmann, 2010, F32-F33).

Čínské komunity v Evropě jsou výsledkem interakce mezi čínskými migranty a okolní společností. Faktorem, jenž formuje charakter určité etnické skupiny, je vzájemné působení etnické skupiny a místní společnosti. Osoby patřící do čínské komunity vykazují obdobné stereotypy a povahové rysy – pracovitost, loajalita, skromnost, orientace na rodinu atd. Jak tvrdí Fleming ve své studii, Evropané často mívají tendenci považovat etnickou homogenitu za základ národa a sociální komunity, stereotypně považují každého čínského obyvatele za manifest čínské etnicity (Flemming, 2003, 24). Mnoho diskusí týkajících se čínských přistěhovalců uvádí, že podstata Číňanů je založená na jejich genetickém dědictví. Avšak pokrevní příbuzenství jakožto

představa, že potomek narozený čínským rodičům musí nutně být součástí čínské etnické příslušnosti, není zcela až tak jednoznačná. Identita jednotlivce je daná jeho vlastní interpretací, a ta se liší individuálně v závislosti na osobnosti člověka a na konkrétní situaci. Podle Flemminga je v případě Číňanů čínský nacionalismus úzce spjat s pokrevním dědictvím. Čínští migranti zdůrazňují své genetické dědictví, hlásí se k čínské příslušnosti a považují se za členy čínského národa. Idea „rodové pokrevní etnicity“, zakořeněná hluboko v čínské historii, přetrvává dodnes a zahrnuje nejen Číňany žijící v Číně, ale vztahuje se i k čínským emigrantům, kteří byli odjakživa považováni za součást národa (Flemming, 2003, 7-9).

Číňané si odjakživa velice zakládají na místě svého původu v Číně. Rodinný původ je pro ně velice důležitý a je oficiálně součástí identity jednotlivce. Afinita vůči svým domorodcům je běžná navzdory tomu, že osoba například danou „rodnou“ lokalitu nikdy nenavštívila a ani už zde nemá žádné žijící příbuzenstvo. Smysl pro tyto lokální vazby je pro čínské obyvatelstvo samozřejmý a na prvním místě. Avšak nejen sepjetí s rodnou lokalitou je kladeno na první místo – Číňané jsou svázáni i mezi sebou, s lidmi rodného kraje, a to ať se jedná o příbuzného, nebo cizince. Právě toto myšlení je základem pro vytváření oněch vlastních uzavřených komunit a také tvoří základ pro sociální kontakty a interakci s ostatními migranty, kteří by jinak mezi sebou neměli prakticky mnoho společného (Flemming, 2003, 18-20).

Dá se říci, že čínští přistěhovalci vytváří jakýsi pomyslný etnický trojúhelník. Jednou doménou je *komunita* – sféra vzájemné interakce mezi migranty, dále pak *domov*, tedy spojení s pevninskou Čínou a třetí doménou je *společnost hostitelské země*, která je dimenzí oficiální interakce se zemí trvalého pobytu. Tyto tři sféry nepředurčují identifikaci čínských přistěhovalců, nýbrž definují jejich postavení v etnickém subjektu (Flemming, 2003, 32-33).

3.1 Asimilace migrantů

K adaptaci imigrantů vůči prostředí nové země dochází skrze asimilaci, nebo akulturaci. Jedná se o přirozený proces, kdy různorodé etnické skupiny sdílejí jednu kulturu společnou a získají tím přístup k vytváření jedné společnosti. Dochází k opouštění starých kulturních vzorců a norem ve prospěch nových. Etnické minority

tedy ztrácejí svou odlišnou charakteristiku a přestávají existovat jako etnická skupina (Zhou, 1997, 70-71).

Na čínské komunity reagují Evropané dvojím způsobem. Buď začleňují přistěhovalce do společnosti jako příslušníky odlišné etnické skupiny a vyzdvihují jejich odlišnost, anebo naopak ignorují charakteristiky jejich etnicity, snaží se o jejich asimilaci a vyžadují přijetí norem a jazyka daného státu. Tyto dva trendy se vzájemně nevylučují, naopak velmi často koexistují vedle sebe (Flemming, 2003, 21).

Právě cílová země našeho průzkumu, Velká Británie, klade na přistěhovalce přísnější nároky. Získání britského občanství je časově náročnější proces a naturalizace je spíše rozhodnutím administrativních orgánů. Čínská minorita byla vždy pro britskou společnost relativně nedůležitá, jejich komunita byla pokládána za oddělený segment společnosti. Číňané od počátků čelili několika hlavním překážkám, které jim bránily se plně zapojit do společenského života – ignorace sociálních a dalších práv, kulturní odlišnost, roztroušenost a dlouhé přesčasy v práci na poli cateringu, nedostatek jazykových schopností dorozumět se anglicky. Nicméně problémy jazyka a nedostatku informovanosti se ukázaly být problémem dočasným, když Číňané začali postupem času nabývat jazykové kompetence, začaly mizet (Flemming, 2003, 26-27).

Bylo provedeno již mnoho výzkumů se zaměřením na určení stupně přizpůsobení čínských migrantů podmínkám hostitelské země v důsledku styku východních a západních kultur. Závěry zkoumání jsou následující: předpokládá se, že snahy o asimilaci a akulturaci Číňanů ze stran nečínského obyvatelstva jsou přirozeným jevem a naopak ze strany čínského obyvatelstva je naprosto přirozený odpor vůči těmto nátlakům a snahy o zachování a udržení své kultury. V návaznosti na tento fakt, další studie ukazují, že Číňanům se daří odolat nátlakům akulturace a asimilace, uchovat si svůj tradiční životní styl, udržet si svou kulturní identitu, zachovat si tradiční víru, udržovat styky se svou domovinou, zůstat separovanými od dominantní společnosti a po léta žít bez jakékoli podstatné známky asimilace se západní civilizací. Někteří tvrdí, že mnohé Asijské národy jsou od přírody introspektivní a vázání na svou kulturu. Podle badatelů má tento tradiční přístup kořeny v historii migrace, kdy čínští imigranti neplánovali v dané zemi zůstat, nýbrž se vrátit do Číny, tudíž neměli snahy se začlenit do společnosti konkrétní země (Voss, 2005, 428).

Obecně však platí, že druhá generace migrantů je vystavena daleko většímu akulturačnímu a asimilačnímu tlaku. Asimilace mladistvých je složitý proces ovlivněný strukturálními a socioekonomickými faktory. Zhou ve své studii uvádí, že nátlak tzv. formální akulturace (skrz vzdělávání) i tzv. neformální akulturace (prostřednictvím vrstevníků či médií) zasahuje víceméně příslušníky druhé generace. Tento fakt zdůvodňuje tím, že mladší generace bývá zpravidla obklopena a zlákána místní kulturou do takové míry, že často odmítá přijmout normy svých rodičů (Zhou, 1997, 73-74).

4 Problematika jazyka a akulturace

Jazyk je součástí národní tradiční kultury, určuje národní mentalitu a ovlivňuje vnímání skutečnosti. Zkoumání jazykových kompetencí mezi jednotlivými generacemi je jednou ze stěžejních metod, jak získat přehled o rozdílném vnímání prostředí hostitelské země, o začlenění jednotlivých generací do společnosti a o tom, jak právě používání jazyka ovlivňuje mezigenerační vztahy v rodině a komunitě. Tato část se opírá především na výzkumu a knize autorky Donghui Zhang, která po dobu pěti let žila v čínské komunitě ve Philadelphii, kde studovala tento jev.

Imigranti obecně čelí otázkám, zda zachovat svůj mateřský jazyk a národní kulturu, anebo přijmout jazyk hostitelské země a jejich kulturu. Tyto otázky vedou k problematice udržení jazyka a záležitostem akulturace, jež jdou ruku v ruce s procesem imigrace. Zatímco imigranti první generace čelí jazykovému dilematu, u druhé generace migrantů nastává větší problém z hlediska zachování mateřského jazyka. Poslední průzkumy ukázaly, že ve většině případů dochází spíše k posunu jazyka než k jeho udržení, což se u mladší generace stává stále význačnějším, a díky anglicky² mluvícímu prostředí může ústit v následný bilingvismus. Právě zachování mateřštiny je ohniskem největších mezigeneračních problémů, jelikož starší generace opatruje svůj mateřský jazyk a snaží se ho předat mladší generaci, která však často odolává těmto snahám po tom, co přijdou do styku s jazykem hostitelské země (Zhang, 2008, 1-2).

4.1 Udržení mateřštiny a jazykový posun

Zachování jazyka je obecně popisováno jako třígenerační proces. To znamená, že první generace se učí anglicky, ale v prostředí domova hovoří mateřštinou, druhá generace sice doma používá mateřský jazyk, ale ve společnosti hovoří anglicky, a pro třetí generaci se angličtina stává jazykem užívaným jak doma, tak mimo domov, čímž dochází k vytrácení znalostí mateřštiny (v této práci se jedná konkrétně o čínštinu). V současném světě, který vyžaduje znalosti anglického jazyka čím dál akutněji, je především na druhou generaci přistěhovalců kladen větší nátlak z hlediska přizpůsobení

² Tento výzkum se opírá o anglicky mluvící prostředí ve Philadelphii. V celé této práci budeme hovořit výhradně o anglicky mluvícím prostředí.

se jazyku většiny. Důsledkem toho je jazykový posun k angličtině u této generace obecný jev a vývoj jejich původního jazyka se stává zanedbávaným (Zhang, 2008, 10-11).

Zajímavým poznatkem je, že uchování mateřského jazyka u dětí napomáhá k vzájemnému porozumění s jejich rodiči v otázkách odlišnosti kulturní identity, kterou si osvojili při pobytu v hostitelské zemi, což je způsobeno tím, že mladší generace přebírá cizí kulturu daleko rychlejším tempem než generace starší. Paradoxem je, že v dnešním globalizovaném světě se vlivem vzůstající mezinárodní spolupráce s Čínou čínština jako cizí jazyk rozmáhá stále více, avšak mezi čínskými emigranty naopak mluvčích užívajících čínštinu jako rodný jazyk vlivem akulturace žalostně ubývá. Příslušníci starší generace čínských komunit se v důsledku toho usilovně snaží rozvíjet znalosti mateřského jazyka u svých potomků (Zhang, 2008, 26-29).

4.2 Bilingvismus

U imigrantů pocházejících z lingvisticky odlišného prostředí se zpravidla vyvine bilingvismus, avšak bilingvní schopnosti se mezi jednotlivými generacemi liší. Obvyklým jevem je nesoulad jazykového statusu rodičů a jazykových preferencí jejich dětí (Zhang, 2008, 70). K popisu této problematiky si vezmeme opět za příklad průzkum Donghui Zhang, ve kterém autorka zkoumala dva typy čínské přistěhovalecké rodiny, z nichž rodiče jsou příslušníky první generace imigrantů a jejich děti patří k druhé generaci imigrantů. Jedni mluví mandarínštinou³ a žijí mimo chinatown a druzí mluví fujianským dialektem⁴ a žijí uvnitř chinatownu. Vyšlo najevo, že generace rodičů ve většině případů považuje čínštinu za jazyk, kterým se vyjadřují nejraději a je pro ně více přirozený, avšak jejich dovednost angličtiny se velmi lišila. Někteří z rodičů mluvících mandarínsky potvrdili, že mluví plynule anglicky a že se tímto jazykem dorozumí téměř stejně pohodlně jako čínsky. Na druhé straně však rodiče mluvící fujiansky a žijící v čínské čtvrti anglicky neumí skoro vůbec, anebo na velmi nízké úrovni, která nestačí ani pro běžnou každodenní konverzaci. Většina mandarínsky mluvících spadá do kategorie mezi těmito dvěma extrémy. To znamená, že dosáhli určité úrovně anglického jazyka, která jim umožňuje samostatně zvládat každodenní

³ Název označující standardní čínštinu

⁴ Čínské nářečí v oblasti provincie Fujian

záležitosti, ale angličtinu stále považují za svůj druhý jazyk a nejsou schopni jím mluvit plynule a bez obtíží. Zástupci všech těchto kategorií, nehledě úroveň na jejich vzdělání, potvrdili, že se na počátku potýkali s jazykovou bariérou a cítili se frustrovaní omezeností svých dovedností v anglickém jazyce, což jim navíc přinášelo v novém prostředí pocity neschopnosti (Zhang, 2008, 70-75).

Obecně platí, že i přes zlepšení jazykových dovedností v angličtině, rodiče z první generace imigrantů mají tendence vyhýbat se situacím, kde je nutné mluvit pouze anglicky. Je patrné, že stále pocítují rozpačitost a neadekvátnost co se týče používání druhého jazyka. Většina čínských rodičů tedy pokládá čínštinu za svůj dominantní jazyk a se svou rodinou a dětmi mluví trvale čínsky. Pokud to situace dovoluje, preferují i užívání jejich mateřského jazyka venku mimo domov. Z toho lze vyvodit, že většina příslušníků první generace imigrantů nepodstoupila jazykový posun v tom pravém smyslu. Oproti mandarínsky mluvícím rodičům, fujianští rodiče, kteří ve většině případů nemají žádné či téměř žádné dovednosti v angličtině, jsou vlastně v podstatě odsouzeni žít v čínské komunitě v chinatownu, kde mají mnohem menší kontakt s okolním světem. Celkem vzato, bilingvní status rodičů, kteří přísluší první generaci imigrantů, není rovnoměrný a statický a preferovaným jazykem u nich zůstává čínština (Zhang, 2008, 76-78).

4.3 Problémy jazyka u dětí

U dětí (tedy druhé generace imigrantů) se situace liší. Všechny zkoumané děti v průzkumu autorky Zhang začínaly s čínštinou jako se svým prvním jazykem a s angličtinou byly v kontaktu před nástupem do školy jen velmi zřídka. Obecně platí, že čím mladší dítě, tím se zvyšuje vnímavost nového cizího jazyka, proto mladší generace imigrantů mluví plynule anglicky už v raném věku a všechny děti zahrnuté do výzkumu si zvolily za jazyk rozhovoru angličtinu. Výzkum odhalil, že tato generace považuje právě anglický jazyk za primární a s komunikací v tomto jazyce nemívají obtíže. To, že čínské děti chodí do školy spolu s místními a navazují s nimi komunikaci, způsobuje onen jazykový posun. Samy děti čínských migrantů potvrdily, že pokud by ve společnosti používaly čínštinu, byly by izolované od svých vrstevníků (Zhang, 2008, 78-81).

Tato situace s sebou ovšem přináší důsledky v podobě postupného vytrácení se čínštiny, tedy předpokládaného mateřského jazyka. Jakmile se děti naučí ovládat komunikaci v angličtině, chtějí u ní zůstat nehledě na svůj původ a mateřský jazyk – zvládnutí anglického jazyka funguje na úkor ztráty jazyka původního. Následkem je, že používají čínský jazyk (původně jejich mateřský) pouze doma nebo za zvláštních okolností. Otázkou zůstává, zda se dá tato skupina imigrantů ještě považovat za bilingvní. Zhang na základě svého bádání tvrdí, že jsou bilingvní pouze do určité míry a jejich bilingvní dovednosti se liší od jednotlivce k jednotlivci, avšak jedno má velká většina společné – nízkou úroveň čínské gramotnosti. Ve většině případů děti rozumí, pokud na ně někdo hovoří čínsky a samy také zvládají konverzace v čínštině, ale dovednosti v psaní a čtení jsou velice nízké (Zhang, 2008, 85-93).

Starší generace považuje mateřský jazyk za nezbytnou spojku, jenž posiluje rodinná pouta a přispívá k soudružnosti rodiny. Právě odlišný stupeň jazykové asimilace napříč generacemi se zdá být hlavním ohniskem konfliktu uvnitř rodiny a její degradace. Právě protože rodiče vidí rodný jazyk jako způsob zachování rodinné solidarity, jsou sužováni jeho zanedbáváním dětmi a zdůrazňují důležitost uchování čínskému jazyku. Mnoho dětí následně na to považuje učení se čínsky pouze za splnění povinnosti, kterou rodiče vyžadují, ale v podstatě oni sami nevidí tuto činnost důležitou v jiném smyslu (Zhang, 2008, 104-127).

Děti druhé generace na druhou stranu mohou díky svým znalostem druhého jazyka posloužit jako „bořiči“ kulturních hranic. Oni sami mohou čerpat výhody ze svého začlenění do dvou kultur navzájem, čímž mohou pomoci rodičům začlenit se do širší společnosti (Zhang, 2008, 156).

Empirická část

5 Výzkumná otázka

Nyní se dostáváme k empirické části této práce, která se skládá z několika podkapitol shrnujících potřebné podklady k obecným znalostem týkajících se samotných čínských čtvrtí, a také kapitolu věnovanou londýnské čínské čtvrti Soho, na kterou se výzkumná část této bakalářské práce zaměřuje především. Je zde nastíněna historie jejího založení a současná situace obyvatelstva. Další podkapitoly popisují konkrétní výzkum provedený v Londýně, týkající se hlavního tématu práce, jímž jsou vztahy a rozdíly mezi generacemi. Pro její naplnění byla stanovena následující výzkumná otázka: jak etnická identita, sebeidentifikace, jazyk, společenské vztahy a prostředí čínské etnické komunity způsobují mezigenerační rozdíly a ovlivňují mezigenerační vztahy mezi první a druhou generací čínských migrantů v londýnské čínské komunitě?

6 Charakteristika chinatownů

„Přišli z jižní Číny... se svými tradicemi, zvyky a způsoby života, pevně danými a neměnnými, jež vycházejí z dávné a zastaralé civilizace. Při svém příjezdu vytváří komunitu uvnitř komunity, samostatně a odděleně. Jsou lidmi, kteří se nedovedou přizpůsobit, a přesto se stávají nedílnou součástí národa.“ (Canada, 1902, 278).

Chinatown (唐人街; pinyin: *Tánggrénjiē*) je etnická enkláva příslušníků čínského národa a menšiny Han, žijících mimo území pevninské Číny či Taiwanu, nacházející se především v prostředí větších měst, definovaná jako „odlišná menší územní plocha skupiny čínských obyvatel, uzavřená a izolovaná v rámci větší územní plochy nečínských obyvatel“ (Wikipedia, Chinatown). Oblasti známé jako chinatowny existují po celém světě, k největším a nejznámějším patří například chinatown v New Yorku, San Franciscu, Londýně či Singapuru.

6.1 Koncept a vymezení pojmu „chinatown“

Pojem „*chinatown*“ (čínská čtvrť / komunita) je na poli sociálních studií považovaný za vynález západní civilizace zformovaný během 19. století, které bylo počátkem prvních velkých migračních vln čínského obyvatelstva. Čínští migranti si s sebou již od počátku přinesli svou jedinečnou kulturu a způsob života, jež je zakotven v jejich orientálním původu. Tyto způsoby a zvyky se patrně na první pohled liší od západních, a právě to se stalo impulsem pro vytvoření „svévolných prostorových hranic, nazvaných čínské čtvrti (chinatowny), ve kterých jsou mentálně obsaženy prvky čínské kultury“ (Shu-Yeng Chung, 2008, 15). Koncept chinatownu je víceméně nápadem, který je připisován „bílé“ evropské kulturní tradici (Anderson, 1987, 580) a prostředkem sloužícím k rozlišení „jejich“ a „našeho“ území (Anderson, 1987, 583). Z pohledu Evropanů je tedy chinatown reprezentací všech odlišných rysů od vzhledu, přes náboženství až po různé kulturní návyky, které daly Evropanům smysl odlišnosti od čínských imigrantů a smysl jinakosti mezi západní a východní kulturou. Chinatown je pro čínské přistěhovalce něco jako „společná charakteristika“, která stvrzuje jejich identitu a výsady. Dalo by se říci, že je to jakési medium v podobě geografického teritoria, které slouží k rasové klasifikaci a identifikaci. Tyto čínské čtvrti jsou

v podstatě izolovaná území zatížená určitými kulturními břemeny, která hrají důležitou roli ve vytváření spletitých sociálních procesů.

6.2 Podoba a instituce uvnitř chinatownů

Obor sociální geografie vymezuje chinatown jako inicializační prvek asimilace čínských přistěhovalců v podobě městské osady, jež je izolovaná rasově a etnicky a vyznačuje se typickou čínskou architektonickou formou (Anderson, 1987, 581). Chinatown je považován za speciální etnickou komunitu čínské minority. Lai popisuje tyto čtvrti jako „čtvrti charakteristické svou soustředěností čínského obyvatelstva, ale i koncentrovaností specifických ekonomických aktivit na území jednoho či více městských bloků, které jsou unikátní a dominující složkou města“ (Lai, 1973, 101).

V 19. století, které je počátkem velkých migračních vln čínského obyvatelstva, měly čínské komunity podobu slumů a chudinských čtvrtí. Pro místní obyvatelstvo byly tyto čtvrti zcela neznámé a mnoho tehdejších spisovatelů a literátů jimi bylo fascinováno a uchýlovalo se k jejich popisu ve svých literárních dílech (Seed, 2006, 59).

V Británii se začaly chinatowny postupně formovat do moderní podoby především až v období po první světové válce, ještě do 90. let 19. století zde nebyly žádné stopy podniků či obchodů provozovaných migranty. Seed hovoří o formování londýnské čínské komunity v Limehouse až po roce 1919, kdy došlo k náhlému rapidnímu rozvoji v oblasti podnikání, obchodu a služeb čínských migrantů v těchto čtvrtích. Teprve tehdy čínští přistěhovalci začali zakládat své podniky a věnovat se byznysu a obchodování s čínským zbožím. Vznikaly především obchody s potravinami, trafiky, obuvnictví a restaurace. O této době lze hovořit jako o základu rozvoje čínské komunity a její postupné transformaci do současné podoby. Migranti postupně začali zakládat také další zařízení a veřejná místa, kde se scházeli, k nimž patří například kavárny a čajovny. Dále se začaly budovat různé další obchody, pronajímatelné obytné domy a další instituce jako banky či pošta. V těchto čtvrtích také existovala veřejná místa, kde se na zeď vyvěšovaly různé letáčky, které měly informovat emigranty o současném dění a situaci v jejich domovině, pevninské Číně. (Seed, 2006, 64-65).

**Restaurace v čínské čtvrti Limehouse
okolo roku 1920.**

Pramen: <http://limehouse.wix.com>
[navštíveno 4. 2. 2017]

Chinatown v Limehouse

Pramen: Getty Images
<http://bbc.co.uk> [navštíveno 4. 2. 2017]

V 50. letech 20. století došlo k dalšímu rozvoji čínských komunit díky britským vojákům, kteří se vraceli z Dálného Východu a oblíbili si čínskou kuchyni, čímž výrazně pozdvihli rozvoj místních restaurací, které se tak staly dominantní oblastí podnikání a obživy čínských přistěhovalců. Čínské čtvrti jsou známé dodnes především velkým počtem restaurací a jídelních zařízení, kde se připravují autentické pokrmy čínské kuchyně. Lze říci, že se tyto podniky staly jakýmsi symbolem chinatownů vůbec (Chinatown London, About Us: Chinatown History).

Londýnská čínská čtvrť dospěla ke své dnešní podobě v 80. letech 20. století, kdy byla obohacena o brány postavené v tradičním čínském stylu lemující celou oblast chinatownu a byly mimo jiné budovány různé další budovy a architektonické stavby, které nesou tradiční prvky klasických čínských staveb. V současné době má chinatown podobu prosperující orientální enklávy, kde se nachází vše od pekáren, barů, restaurací, obchodů se suvenýry počínaje až po zdravotní kliniky, holičství, či cestovní agentury (Chinatown London, About Us: Chinatown History).

Ulice chinatownu v Soho

Vlastní fotografie [pořízeno 11. 3. 2017]

Popis londýnského chinatownu v Limehouse výše slouží jako konkrétní příklad podoby čínské čtvrti. Chinatowny se jeden od druhého navzájem do určité míry liší a podmínky v jednotlivých chinatownech je těžké sumarizovat, avšak tyto komunity mají mnoho společných rysů. V obecné rovině by se dalo shrnout, že v čínských komunitách dominuje podnikatelská činnost, chinatowny se především skládají z menších či větších podniků v závislosti na velikosti konkrétního chinatownu. Zpravidla se zde nachází kanceláře dobrovolnické etnické asociace, která dané čínské komunitě slouží. Podniky operující v chinatownu jsou sdružené do společenství, které spojuje místní podnikatele a vytváří tak společný celek a tyto podniky jsou také zahrnuty do obchodní komory celého sousedství, pod kterou chinatown administrativně spadá. Pokud se jedná o chinatown o menší rozloze, mohou jeho podniky tvořit samostatný a nezávislý orgán. (Flemming, 2003, 82). Asociace chinatownu je obvykle zájmová organizace, která udržuje spojení s radou města, tudíž veřejné územní otázky, jako například městské návrhy a projekty, problematika parkování, bezpečnostní opatření atd., ovlivňují oblast čínské čtvrti. Převážně ve větších chinatownech se nachází instituce jako jsou čínské jazykové školy, čtecí místosti s různými čínskými novinami či klubovny, kde se hraje jedna z nejtypičtějších čínských her – madžong. Tato sociální zařízení pomáhají udržovat v těchto komunitách čínské ducho a pocit domoviny. Dalšími institucemi, které napomáhají integraci obyvatelstva jsou různé zájmové spolky pro čínskou mládež, zdravotní kliniky a domovy pro seniory, které poskytují služby čínsky mluvícího

personálu. V mnoha případech je oblíbeným veřejným místem kasino, mnohdy sloužící též jako finanční podpora pro místní společenství (Flemming, 2003, 82-83).

Existují dvě navzájem propletené dimenze této městské části a sociální interakce. Na chinatown můžeme pohlédnout jako na nezávislou městskou komunitu, jež je kvůli fyzické lokaci a veřejným službám do představy chinatownu vtažena tak jako tak (Flemming, 2003, 84).

Role chinatownu jako etnického symbolu je hluboko zakořeněná v podnikatelských zájmech, a to jak u samotné čínské přistěhovalecké komunity, tak i u místních autorit daného státu. Evropanům se pod pojmem *chinatown* automaticky vybaví obchodní čtvrť plná podniků a restaurací, které jsou ozdobeny čínskými znaky a dekoracemi a kam pravidelně proudí spousta turistů a místních nečínských obyvatel za účelem nákupu či jiného druhu zábavy. Ačkoli chinatown poskytuje určité speciální služby, základem jeho existence není rezidence a zaměstnanost. Je typické, že evropští číňané ani často v této komunitě nežijí a nepracují, tato čtvrť mnohdy slouží pouze k uspokojování těch samých potřeb jako u nečínských obyvatel. To oprošťuje typickou vizi chinatownu jako „ghetta plného nebezpečí, ve kterém Číňané pracují a žijí ve své etnické komunitě v naprostém odloučení a následují pouze vlastní způsoby života“ (Flemming, 2003, 85).

Vstupní brána chinatownu z Leicester Square, Londýn

Vlastní fotografie [pořízeno 11. 3. 2017]

Avšak chinatown zůstává plný etnických symbolů užitečných při obchodování a spolupráci tamějších obyvatel. Čínská kultura, svátky, symbol draka, pestrobarevné vstupní brány a oblouky, to vše jsou velmi důležité a cenné elementy, které tvoří páteř celé této komunity, vytváří podstatu chinatownu a v neposlední řadě spojuje čínské migranty a drží je pohromadě.

6.3 Vytváření chinatownů

Každá společnost je svým způsobem výjimečná, v případě čínských migrantů je zde však něco navíc oproti migrantům jiných národností. V anglickém jazyce je pro ně vymezen i onen specifický pojem „*Chinese Overseas*“⁵. Otázkou je, zda existuje takový termín i u migrantů ostatních národností či zda je jejich komunitám věnována taková pozornost jako právě chinatownům. Literatura velmi často argumentuje tím, že čínští migranti jsou specifická skupina migrantů, odlišná od ostatních svým specifickým vzorcem chování a obecnými trendy. Vše má svůj původ v historii migrace, kdy velká většina emigrantů byli muži s myšlenkou vrátit se později zpět do pevninské Číny. Jednalo se v podstatě o „dočasné“ migranty zakládající dočasné komunity, ve kterých neměli v úmyslu žít po celý život. (Thunø, 2007, 35-36).

Asijské tradice, které čelí nátlaku západní civilizace jsou předmětem mnoha vědeckých studií. Badatelé často dospívají k názoru, že asijské národy jsou od přírody vázání na svou tradici, jsou od narození introspektivní a mají tendence vyhýbat se kontaktu s cizinci (Voss, 2005, 427).

Důvody migrantů pro vytváření svých vlastních komunit v podobě chinatownů mají určitý symbolický význam. Tyto čtvrti byly vytvořeny s cílem evokovat pocity domova a přítomnost národní kultury. Vytváření chinatownů, promítání jejich kořenů zpět do historie a jejich obhajování jako důležité části národní kultury, jsou způsoby, kterými stvrzují Číňané autenticitu těchto čtvrtí. Pro čínské přistěhovalce znamená chinatown něco, co dodává strukturu celé komunitě a je zdrojem příjmu (Flemming, 2003, 68).

Zakládání chinatownů je otázkou historických okolností a lidového vnímání podstaty chinatownu. Zrod chinatownů ve Velké Británii byl dynamický. Davy relativně nekvalifikovaných přistěhovalců z Hong Kongu proudily do cateringového sektoru a rozšířily se na celé území státu. Tento přítok emigrantů zasáhl do oblastí měst s velkým potenciálem rozvoje a do určité míry tak vytvořil čínský etnický trh (Flemming, 2003, 77).

Koncept chinatownu má mnoho vrstev a je prchavý, sám o sobě nevede k žádné přesné definici nebo formálnímu porovnání. Každý chinatown v Evropě má svou vlastní

⁵ Doslovný překlad „*Číňané v zámoří*“ – odkazuje na pojem „*čínský přistěhovalce*“

historii, pozadí a funkci, všechny však sdílejí stejnou symboliku, ať už v podobě dekorací, názvů, rituálů, jež definují jejich sociální a politickou interakci (Flemming, 2003, 79).

„Fyzická enkláva v podobě chinatownu slouží jako ochranná hranice, ale nikoli jako neprostupná sociální, ekonomická, či kulturní bariéra“ (Voss, 2005, 432).

6.4 Chinatown v Soho

6.4.1 Historický přehled

Pojem *chinatown* se v historii Londýna používal k označení dvou odlišných míst. Původní chinatown byl umístěn ve východní části města v okolí přístaviště v Limehouse. Byl známý spíše jako chudinská čtvrť proslulá svými opiovými doupaty a slumy. Během druhé světové války byla velká většina této komunity rozbombardována, což vedlo k jejímu zániku a v pozdějších letech k následnému přesídlení a koncentraci čínského obyvatelstva do dnešní čtvrti Soho v západní části Londýna.

Čtvrť Soho byla známá enkláva imigrantů již od 17. století, avšak svůj rozkvět a ekonomický růst zažila až během 50. let 20. století díky britským a americkým vojákům vracejícím se z války domů, kteří si oblíbili čínskou kuchyni a napomohli tím k zakládání čínských restaurací, které vedlo ke značnému rozšíření čínské komunity v této oblasti. Nový chinatown se stal poválečným fenoménem, svou prosperitou se lišil od původní komunity v Limehouse. Čínské restaurace se staly jedním z hlavních rysů snad každého britského města a těšily se ohromné popularitě. Tento rozvoj šel ruku v ruce s velkou vlnou čínské migrace (především z Hong Kongu) do Spojeného království v letech 1950-1970, z níž se více než polovina imigrantů usídlila právě v hlavním městě a začali zakládat svá cateringová zařízení. K nárůstu imigrantů přispěl navíc Commonwealthský imigrační zákon z roku 1962. Přinesl nová ustanovení, jež umožnila celým čínským rodinám se usídlit v britských městech (do té doby byli čínští imigranti pouze muži) a tím se zrodily po celé zemi čínské komunity dnešní podoby. Od té doby došlo v čínské čtvrti Soho ke vzniku spousty podniků, restaurací a dalších institucí, a tím došlo k naplnění potřeb narůstajícího počtu přistěhovalců (Shu-Yeng Chung, 2008, 15-23).

6. 4. 2 Oblast Soho

Dvojjazyčný název ulice v londýnském chinatownu

Vlastní fotografie [pořízeno 11. 3. 2017]

Současný londýnský chinatown je soustředěn primárně okolo *Gerard Street* a spadá do oblasti *City of Westminster*. Hranice londýnské čínské komunity byla vymezena jako oblast rozkládající se mezi čtvrtmi Soho a *Leicester Square* zahrnující ulice *Shaftesbury Avenue*, *Rupert Street*,

Rupert Court, *Wardour Street*, *Lisle Street*, *Dansey Place*, *Horse and Dolphin Yard*, *Newport Place*, *Little Newport Street*, *Newport*

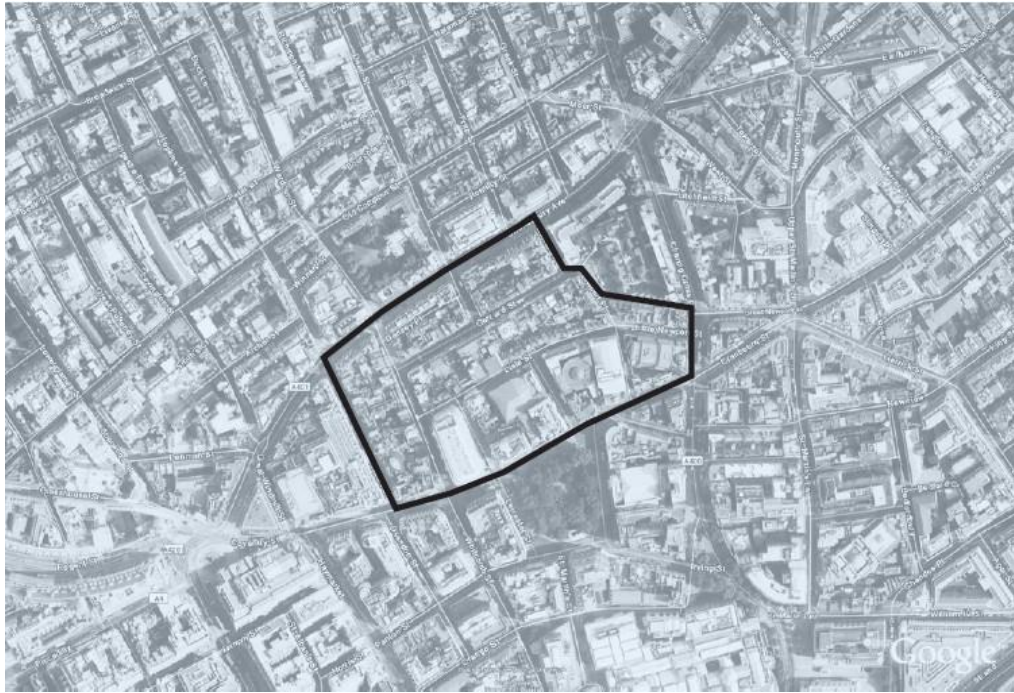
Court, *Gerrard Street*, *Gerrard Place* a *Charing Cross Road* (Shu-Yeng Chung, 2008, 49).

Ulice chinatownu, Londýn

Pramen: <https://qianwan.wordpress.com/maps/>

[navštíveno 11. 2. 2017]

Vymezení hranic londýnské čínské čtvrti

Pramen: <https://qianwan.wordpress.com/maps/>

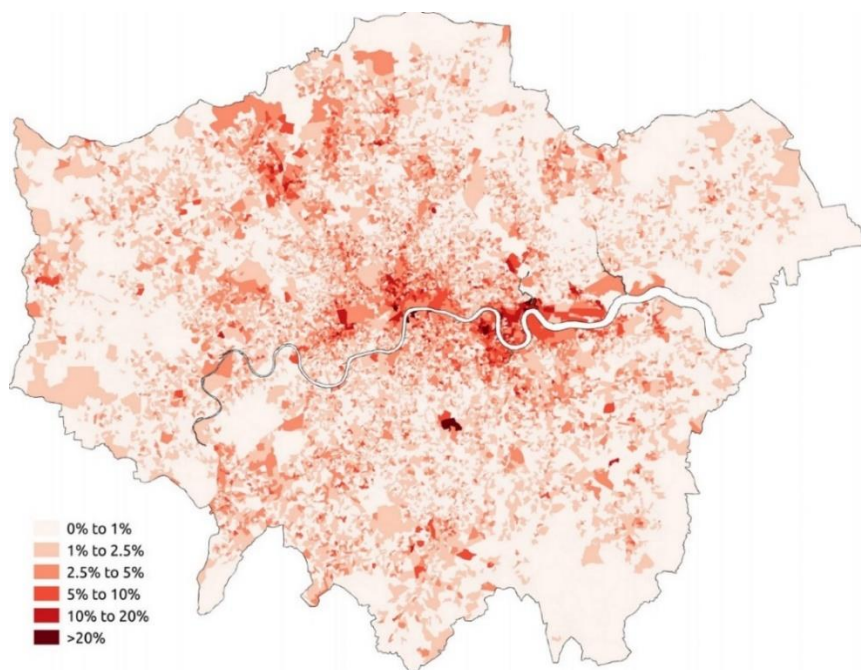
[navštíveno 11. 2. 2017]

6. 4. 3 Čínské obyvatelstvo v Londýně

Migranti z Číny se nenacházejí pouze ve čtvrti Soho, ale jsou rozptýleni po celém území města i mimo chinatown. Udat přesný počet obyvatel přistěhovalců je obtížný proces vzhledem k počtu nelégálních přistěhovalců a mobility populace. Podle posledního sčítání obyvatel z roku 2011 žije v Londýně na 124 250 Číňanů, tedy zhruba o 44 000 více než při předchozím cenzu z roku 2001. Čínská minorita tvoří 1,52 % ze skupiny asijských přistěhovalců. Čínské obyvatelstvo v Londýně je rozmístěné nerovnoměrně, s největší koncentrací právě kolem čtvrti Soho a Westminsteru. Nejpočetnější skupinu tvoří přistěhovalci z Hong Kongu – 29 % všech Číňanů ve Velké Británii (Wikipedia, Demography of London). Z hlediska věkové skladby obyvatel je dlouhodobě nejpočetnější skupina ekonomicky aktivních obyvatel, tj. 15-64 let (Shu-Yeng Chung, 2008, 31).

Průzkum ve formě rozhovorů s čínskými přistěhovalci z roku 2009, provedený výzkumným centrem britské univerzity Middlesex zjistil, že pouze malé procento těchto imigrantů bylo zaměstnáno na profesionálních pracovních pozicích, většina z nich byli nekvalifikovaní pracovníci, mnoho z nich bylo také zaměstnáno nelegálně a asi jedna

třetina zpovídaných nepracovala vůbec. Většina imigrantů měla velice limitované dovednosti v anglickém jazyce (s výjimkou studentů), jež vnímali jako bariéru k integraci s britskou společností (Lam & Sales a kol., 2009, 13-26).

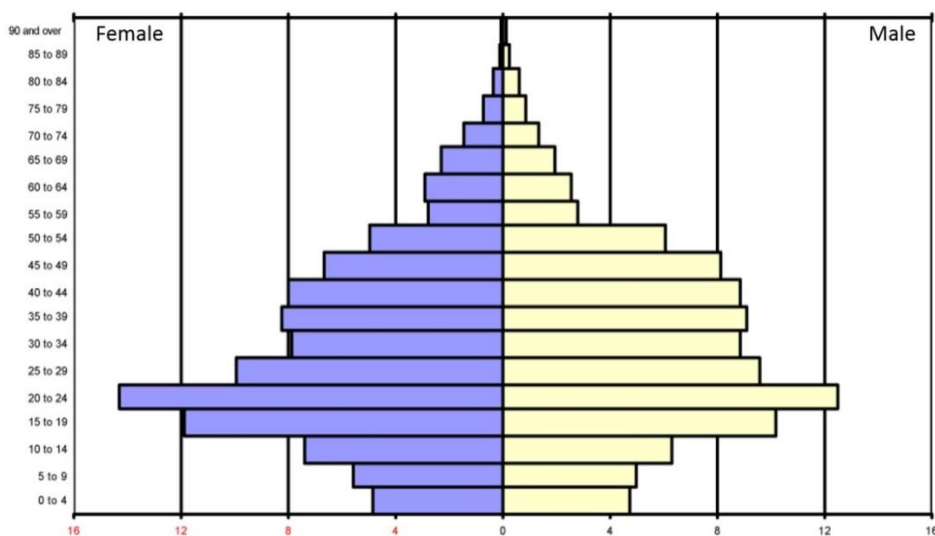

Distribuce čínského obyvatelstva v Londýně podle cenzu z roku 2011

Pramen: SkateTier

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=33424589>

[navštíveno 26. 3. 2017]

Věková pyramida čínské etnické skupiny ve Velké Británii, rok 2006

(Shu-Yeng Chung, 2008, 31)

7 Výzkumné šetření

V teoretické části a v předchozích kapitolách části empirické jsme se seznámili s potřebnými teoretickými podklady objasňujícími problematiku mezigeneračních vztahů a rozdílů mezi čínskými imigranty. Na základě těchto dosavadních poznatků můžeme konstatovat, že mezi hlavní faktory, jež je ovlivňují, patří především tedy používání jazyka, sebeidentifikace a vliv prostředí, ve kterém přistěhovalci žijí a v poslední řadě akulturační či asimilační tlak.

Hlavním výzkumným cílem empirického zkoumání této bakalářské práce je zjistit, jak čínští přistěhovalci žijící v londýnské čínské komunitě vnímají svou identitu a etnickou příslušnost, dále jak používání jazyka, společenské vztahy a prostředí ovlivňují vztahy mezi první a druhou generací, a především – jak tyto faktory prohlubují rozdíly mezi nimi.

7.1 Metodologie

V této práci byla zvolena metoda kvalitativního výzkumu a pro sběr dat byly použity etnografické techniky v podobě kvalitativních polostrukturovaných rozhovorů a pozorování terénu v oblasti londýnského chinatownu v Soho a Leicester Square.

Dosažení výsledků použitím kvalitativního výzkumu nespočívá ve statistických postupech, nýbrž aplikování tohoto výzkumného typu podává informace o názorech účastníků výzkumu a vytváří tak komplexní obraz. Kvalitativní výzkum je „proces hledání porozumění založený na zkoumání daného sociálního nebo lidského problému“ (Pohlová, 2014, 54). Kvalitativní metoda sběru dat je nejvhodnějším postupem vzhledem k záměru této práce, jelikož napomáhá získat nezávislé názory jednotlivých účastníků zkoumání. V našem případě by kvantitativní výzkum nebyl zcela s to zachytit detailní informace, tudíž je pro tuto práci méně adekvátní.

Technika kvalitativních rozhovorů (neboli interview) spočívá v přímé interakci s účastníky výzkumu a díky tomu je možné získat podrobnější informace. Polostrukturovaný rozhovor vychází z předem připraveného seznamu otázek a témat, které je nutno rozebrat. Zajišťuje, aby se dostalo na všechna důležitá témata a zároveň

pomáhá udržet zaměření rozhovoru, přičemž však dovoluje dotazovanému vyjádřit své názory a perspektivy (Pohlová, 2014, 55).

Pro rozhovory byl sestaven specifický okruh otázek, který byl cíleně vytvořen tak, aby odhalil odpovědi na stanovené výzkumné otázky. Tento okruh obsahuje devět předpřipravených otázek, z nichž některé se mírně liší v závislosti na tom, kdo je respondentem, avšak podstata zůstává zachována. To znamená, že pro výzkumné subjekty z první a druhé generace byly otázky sestaveny trochu jinak, jelikož se jedná o odlišné skupiny a vzhledem ke zmíněným rozdílům by bylo neprofesionální k těmto skupinám přistupovat jednotně. Rozhovory se skládají z otázek zaměřených na odhalení identity a sebeidentifikace, na míru asimilace respondentů a na používání jazyka, který hraje jednu z klíčových rolí tématu mezigeneračních vztahů a rozdílů.

V úvodu byli respondenti tázáni na své jméno, věk, či jejich zařazení do věkové skupiny, zaměstnání a zázemí – tedy původ, okolnosti migrace, rodina a podobně. Poté následovalo samotné interview v podobě předpřipravených otázek, jejichž pořadí nebylo vždy shodné a mezi které byly mnohdy přidány některé další otázky, které vyplynuly spontánně během rozhovoru. Odpovědi účastníků byly zaznamenávány na diktafon a ke stručnějším poznámkám během rozhovoru posloužil blok a tužka.

7.2 Stanovené otázky pro výzkumné subjekty z první generace

Pro reprezentanty první generace byly připraveny následující otázky:

- 1) Čínská kultura se od britské velmi liší. Snažíte si uchovat svou čínskou etnickou kulturu, anebo vám nedělá problém se přizpůsobit místní kultuře britské?
- 2) Slavíte tradiční čínské svátky nebo dodržujete jiné čínské zvyky a tradice?
- 3) Zajímáte se o události a dění ve Velké Británii?
- 4) Jaký preferujete jazyk? Mluvíte spíše anglicky, nebo dáváte přednost čínštině? Bylo pro vás obtížné naučit se anglicky?
- 5) Jakým jazykem mluvíte doma s ostatními členy rodiny?
- 6) Jak byste popsal/a svůj život zde v Británii?

- 7) Máte nějaké britské přátele?
- 8) Jaké vidíte výhody žití v čínské komunitě spolu s ostatními Číňany?
- 9) Jak si představujete budoucnost svých dětí? Jaké jsou vaše ideály?

7.3 Stanovené otázky pro výzkumné subjekty z druhé generace

Okruh otázek pro druhou generaci byl sestaven následovně:

- 1) Jaký máte názor a postoj k tradičním čínským zvykům? Slavíte nějaké čínské svátky?
- 2) Zajímáte se o události a dění ve Velké Británii? Zajímají vás události v Číně?
- 3) Považujete se spíše za Brita / Britku, nebo za Číňana / Číňanku?
- 4) Jsou vaši přátele převážně Britové, nebo máte čínské přátele?
- 5) Setkal/a jste se někdy s někým, kdo se vůči vám projevoval rasisticky kvůli vašemu původu?
- 6) Jaký jazyk preferujete? Angličtinu, nebo čínštinu?
- 7) Jakým jazykem mluvíte doma s ostatními členy rodiny?
- 8) Jak si představujete svou budoucnost? Máte nějaké plány ohledně práce, místa žití a podobně?
- 9) Co si myslíte o soužití v čínské komunitě? Dokázal/a byste si sám/sama sebe představit v budoucnu žít v chinatownu?

Oba okruhy otázek byly přeloženy do anglického jazyka, který byl primárně zvolen jako jazyk tohoto výzkumu, ale i do jazyka čínského, který si respondenti mohli zvolit jako alternativu (jazykové mutace výše vypsáných otázek jsou k nalezení v příloze).

Po sesbírání materiálu byly rozhovory z diktafonu přeloženy do českého jazyka a zároveň převedeny do psané digitální podoby.

7.4 Výzkumný soubor

Zkoumané subjekty lze rozdělit na dvě skupiny – první generaci čínských imigrantů a druhou generaci imigrantů narozených již v Londýně. Terénního výzkumu provedeném v Londýně v období od 8.–15. března 2017 se zúčastnilo celkem 13 subjektů (6 zástupců první generace a 7 zástupců druhé generace). Čtyři z celkového počtu subjektů (neboli respondentů) kontaktovali výzkumný tým sami v reakci na zveřejněné inzeráty na internetových stránkách, z nichž jeden zareagoval na facebookové stránce *British Chinese Society* a zbylí tři na inzerát vložený do skupiny *London Meetings* na stránce *Couchsurfing.com* určené cestovatelům. S těmito účastníky byly schůzky předem domluvené, interview se odehrávala v kavárnách v oblasti Trafalgar Square, jenž se nachází nedaleko chinatownu. Zbylých devět pak bylo náhodně osloveno na náměstí Leicester Square těsně sousedícím s chinatownem. Leicester Square bylo strategicky zvoleno z důvodu, že v samotné čínské čtvrti se nachází povětšinou spíše turisté, a to nejen z Číny, ale také turisté západní, zatímco na okraji chinatownu byl zaznamenán častější pohyb procházejících místních čínských přistěhovalců. Rozhovory s těmito účastníky se proto konaly okamžitě (bez předchozí domluvy) na veřejných lavičkách na zmiňovaném náměstí.

Jak bylo již uvedeno, jednou cílovou skupinou byli příslušníci první generace, tedy lidé starší, v odhadované věkové kategorii zhruba od 30-35 let a více a druhou cílovou skupinou byla druhá generace přistěhovalců, tedy lidé mladší – adolescenti a příslušníci věkové skupiny přibližně kolem 20-30 let.⁶ Pohlaví respondentů nesloužilo jako kritérium k jejich zařazení do studie, poměr žen a mužů byl utvořen zcela nahodile. K průzkumu již dále nebyla vytyčena jiná další specifika a kritéria. Součástí podmínek pro zařazení subjektů do studie bylo ústní vyslovení souhlasu s jejich účastí ve výzkumu.

Je nutno podotknout, že ne všechny výzkumné vzorky v současnosti žijí přímo v chinatownu v Soho. Výzkum je spíše obecně zaměřen na čínskou komunitu žijící v Londýně, čímž byl usnadněn sběr dat. Výzkumný vzorek je malých rozměrů, tudíž nemůže vypovídat o celku, nicméně jako sonda do mezigeneračních vztahů mezi čínskými migranty v podobě malého výzkumu přináší určitá kvalitativní zjištění.

⁶ Kritérium třídění imigrantů podle věkových kategorií sloužilo v tomto výzkumu pouze orientačně, ve skutečnosti se věk respondentů v dané skupině může prolínat s druhou skupinou.

7. 4. 1 Základní údaje o výzkumných subjektech – první generace imigrantů

Subjekt I. – Fei Li (44 let, žena)

Fei Li žije v Londýně po dobu pěti let a je zaměstnaná v jedné z čínských restaurací. Do Londýna přišla spolu se svou dcerou, která zde studuje na univerzitě. Zbytek jejich rodiny žije v Číně. Za jazyk rozhovoru si zvolila čínštinu, jelikož její angličtina je na velmi nízké úrovni. Pro interview, které proběhlo na Leicester Square, byla oslovena náhodně. Žena během rozhovoru působila nejistě a mírně nervózně, avšak chovala se mile a vstřícně.

Subjekt II. – Yun Fang Chen (35 let, žena)

K seznámení s Yun Fang Chen došlo v autobuse městské hromadné dopravy na cestě do centra Soho. Měla s sebou malou šestiletou dcerku Ritu, která se již narodila v Londýně, ale kvůli velmi nízkému věku bohužel nemohla být zařazena do výzkumu jako jeden z respondentů. Yun působila velice sympaticky a přátelsky a byla ochotna odpovídat na všechny otázky. Jako jazyk rozhovoru si zvolila čínštinu – nahlížela do otázek psaných čínsky, avšak snažila se odpovídat v angličtině. Uvedla, že nemá momentálně žádné zaměstnání, je ženou v domácnosti a její manžel vydělává na rodinné živobytí jako kuchař v čínské restauraci. Manželé se do Londýna přistěhovali před sedmi lety.

Subjekt III. – Lin (83 let, žena)

Lin je nejstarší respondentkou v tomto výzkumném vzorku, avšak podílela se na něm spíše nepřímo skrz svou vnučku, která jí dělala tlumočnicí. Žena odmítala komunikovat s cizím člověkem nejen z důvodu jazykové bariéry, protože neuměla anglicky, ani čínsky (ovládala pouze kantonský dialekt, který se od standartní čínštiny liší), ale také proto, že se cítila nejistě prozrazovat jakékoli informace o sobě či své rodině. Do Londýna se přistěhovala se svými dětmi a žije zde už dvacet let.

Subjekt IV. – Christel (30 let, žena)

Christel přišla do Londýna před sedmi lety a předtím nějakou dobu žila na Filipínách, kde se seznámila se svým manželem, který se za ní teprve nedávno přistěhoval. Žena pracuje jako zdravotní sestra, tudíž je v permanentním kontaktu s lidmi různých etnických menšin, jak sama prozradila. Možná právě to je důvodem, proč vyčnívá mezi ostatními respondenty z této skupiny – za jazyk rozhovoru si zvolila angličtinu a vyzařovala z ní mnohem větší otevřenost vůči lidem a novému prostředí. Christel byla oslovena náhodně a k rozhovoru došlo na Leicester Square.

Subjekt V. – Wing (40 let, muž)

Tento muž byl náhodně osloven na Leicester Square, kde se odehrálo interview. Za jazyk rozhovoru si vybral angličtinu, jelikož nemluví standartní čínštinou, nýbrž pouze kantonsky. Se svou manželkou se přistěhovali do Londýna před deseti lety a zbytek jejich příbuzenstva žije v Číně. Mají děti, které se jim narodily až po příchodu do Británie. Wing je zaměstnán jako kuchař v jedné z čínských restaurací. Působil velmi mile a sympaticky a jeho schopnosti vyjadřovat se v angličtině byly v porovnání s ostatními nad očekávání lepší.

Subjekt VI. – Amei (39 let, žena)

Amei byla vybrána náhodně na Leicester Square, avšak byla velice zdráhavá odpovědět na jakoukoli otázku, a proto do výzkumu přispěla víceméně spíše pouze výkladem své situace a okolnostmi týkající se migrace. Jelikož se se svou rodinou přistěhovala do Londýna teprve před rokem, neuměla mluvit anglicky vůbec a za jazyk rozhovoru si zvolila čínštinu. Uvedla, že její děti chodí do britské školy a anglicky mluví velmi dobře. Rodina se přistěhovala do Británie za vidinou práce a vydělávání peněz a také se domnívá, že život v Londýně je na vyšší úrovni.

7. 4. 2 Základní údaje o výzkumných subjektech – druhá generace imigrantů

Subjekt I. – Peter (26 let, muž)

Peter byl jedním z účastníků, který se ozval dobrovolně přes webovou stránku *Couchsurfing*. Rozhovor s ním probíhal v angličtině v jeho oblíbené kavárně a studovně. Mladík působil velmi vzdělaně a inteligentně a byl také velice přátelský a otevřený. Sám o sobě na úvod řekl, že se nepovažuje za příslušníka čínské etnicity. Prozradil, že se narodil v Šanghaji, ale celý život žil mimo Čínu – rodina se odstěhovala na Nový Zéland a Peter poté přesídlil do Londýna, kde vystudoval školu a nyní zde žije a pracuje jako programátor.

Subjekt II. – Matt (34 let, muž)

Matt se jako další ozval sám přes *Couchsurfing*. Neváhal se podělit o své bohaté zkušenosti ohledně migrace a styku s příslušníky první generace imigrantů, s nimiž se potýkal celý život na svých cestách nejen po Británii, ale také po USA či Austrálii. Mattovy rodiče jsou migranti první generace, kteří se usídlili v Singapuru, ale poté se přesídlili do Londýna. Mladík se v současné době po vystudování mezinárodních vztahů a historie věnuje cestování. Interview se konalo v kavárně na Trafalgar Square a to v angličtině. Matt se choval velice přátelsky a během rozhovoru panovala uvolněná atmosféra.

Subjekt III. – Selena (19 let, zdravotní sestra)

Selena patří k náhodně osloveným subjektům na Leicester Square. Dívka působila na první pohled mile a sympaticky. Rozhovor s ní probíhal v angličtině. Uvedla, že její rodiče pocházejí z Hong Kongu, ale ona sama se již narodila v Londýně. Studovala na univerzitě, ale kvůli obtížnosti studií školu předčasně ukončila a našla si zaměstnání jako zdravotní sestra.

Subjekt IV. – Miro (21 let, muž)

Miro byl náhodně osloven na Leicester Square, kde se konal rozhovor probíhající v anglickém jazyce. Působil jako velmi přátelský a otevřený mladík. V rozhovoru uvedl, že studuje na jedné z londýnských univerzit. Jeho matka emigrovala do Londýna už před třiceti lety a začlenila se velmi dobře do společnosti. Jeho otec pochází z Indonésie, takže Miro je svým původem nejen Číňan nebo Brit, ale má také kořeny v Indonésii.

Subjekt V. – Ni Ni (23 let, žena)

Ni Ni přišla se svou matkou z Číny, když jí byly pouhé čtyři roky, proto je vzhledem k takto nízkému věku zařazena spíše do skupiny druhé generace, ke které má mnohem blíže. Je to studentka módního designu na londýnské univerzitě a jejím snem je, pokud se neuchytí v Anglii, přestěhovat se zpět do Číny za zbytkem své rodiny a otevřít si svou vlastní návrhářskou firmu. K rozhovoru byla oslovena náhodně na Leicester Square, interview probíhalo anglicky. Po celou dobu rozhovoru se chovala velmi zdvořile a ochotně odpovídala na kladené otázky.

Subjekt VI. – Al Leung (25 let, muž)

Al byl jediným respondentem, který se ozval přes facebookové stránky. Zpočátku byl velice ochotný a přátelský, avšak po snaze výzkumníka spojit se i s jeho rodinou, si začal držet větší odstup a na otázky odpovídal stručně a stroze. Uvedl, že jeho rodiče emigrovali z Hong Kongu, ale on sám se narodil v Londýně. Al je studentem práv na jedné z londýnských univerzit a rozhovor s ním proběhl na Leicester Square v anglickém jazyce.

Subjekt VII. – Shee Ong (60 let, muž)

Shee je i přes svůj výrazně vyšší věk vzhledem k ostatním subjektům členem druhé generace imigrantů. Jeho rodiče pocházejí z Číny, avšak on se narodil již v Británii. Vystudoval univerzitu a je zaměstnán jako developer v počítačové firmě. V současné době je rozvedený, žije sám a se svou rodinou není ve spojení. Tento

rozhovor byl dopředu dohodnut opět přes stránky *Couchsurfingu* a probíhal v anglickém jazyce v prostředí Trafalgar Square. Z důvodu respondentova nedostatku času a delším zpoždění jeho příchodu bylo interview zkráceno. Shee odpovídal velice stručně, ale působil zdvořile a za vzniklou situaci se omluvil.

7.5 Průběh sběru dat

Jak již bylo zmíněno, ke sběru dat posloužila metoda kvalitativní ve formě polostrukturovaného rozhovoru a cílovou skupinou respondentů byli příslušníci první a druhé generace čínských přistěhovalců, ze kterých někteří byli domluveni předem a někteří osloveni náhodně převážně v místě Leicester Square.

Jedním z prvních kroků bylo vytvořit otázky polostrukturovaného rozhovoru. Při jejich tvorbě byl brán zřetel na dodržení výzkumného cíle práce, na základě kterého byly následně otázky vypracovány tak, aby se dotýkaly všech potřebných okruhů a témat, na které je nutné znát vzhledem k zaměření této práce odpovědi. V našem případě byl kladen důraz na otázky zaměřující se především na identitu, jazyk, etnicitu. Každé interview bylo nahrávané na diktafon a každý subjekt si mohl vybrat, zda se rozhovor uskuteční v čínském, nebo anglickém jazyce.

Vybírání osob se také odvíjelo od prvního dojmu, kterým působili na okolí, neboť i to byl způsob, jenž pomohl usoudit, zda daná osoba bude ochotna odpovídat na otázky. Po zdvořilém oslovení vytypovaného následovalo představení výzkumníka a základních informací o studii. Pokud daná osoba s provedením rozhovoru souhlasila, byla nejprve před jeho samotným zahájením seznámena s účely výzkumu a požádána ke svolení užití diktafonu. Následně se stala součástí výzkumného vzorku a ještě před samotným kladením předpřipravených otázek byla tázána na preferovaný jazyk rozhovoru, na jméno, věk, zaměstnání, zázemí a okolnosti migrace (tzv. „*background*“). Otázky byly kladeny systematicky a popořadě s tím, že pokud respondent zmínil ve své odpovědi něco zajímavého a užitečného pro výzkum, co nebylo do původních otázek zahrnuto, byly mu položeny navíc otázky doplňující či objasňující. Některé otázky byly naopak vynechány, a to v situacích, kdy se dotyčný vyjádřil k této problematice ve svých odpovědích předchozích.

Délka a rozsah rozhovoru se lišily v závislosti na konkrétní osobě nebo i situaci. Všechna interview se členy první generace, která proběhla v čínském jazyce, byla daleko kratší a stručnější, než ty, na něž odpovídali respondenti anglicky. U druhé generace byly dva rozhovory, jež se odehrávaly v kavárně a jednalo se o předem domluvené schůzky, znatelně delší a počet otázek zhruba dvojnásobný. Zbytek respondentů z této skupiny však odpovídal spíše stručněji a krátce, nejspíše z důvodu ostychu či nejistoty, jak odpovědět. Délka odpovědí může být spojená s tím, že tazatel je cizí osoba – role cizince snižuje pravděpodobnost otevřenosti respondentů a vyvolává touhu z nepřírozené situace uniknout (Pohlová, 2014, 62).

Problematika jazyka je v kontextu této práce jedním z klíčových aspektů. Právě jazyk by bylo možné považovat za jeden z faktorů ovlivňující průběh i délku rozhovoru. Jak je uvedeno výše, respondenti mluvící čínsky odpovídali krátkými, jednoduchými odpověďmi. Příčinou by mohl být projev klasického povahového rysu Číňanů udržovat si odstup od cizinců a možnost pocitu jazykové bariéry, kterou zřejmě tolik nepocíťovali anglicky mluvící, kteří se v mnoha případech rozovídali o poznání více. Anglicky hovořili všichni příslušníci druhé generace, zatímco z první skupiny použili angličtinu jen dva. Toto může mít také spojitost s osobností jedince nebo také s etnickou identitou a stereotypní povahou čínského národa – první generace imigrantů se totiž stále považují za jeho členy, avšak druhá generace už ne. To znamená, že druhá generace je mnohem otevřenější a vstřícnější vůči jiným etnickým menšinám, narozdíl od první, která patrně vykazuje čínský povahový stereotyp nedůvěry k cizincům a jistého odstupu. Ti Číňané, kteří si zvolili angličtinu, tak učinili proto, že přirozeně mluví kantonským dialektem a standartní čínštinu neovládají, tudíž by rozhovor nebylo možné uskutečnit. Shodou okolností byly jejich dovednosti v anglickém jazyce vzhledem k ostatním o poznání na vyšší úrovni. Ve dvou případech (u rozhovoru s Fei Li a Yun Fang Chen – obě patří do první skupiny) se také stalo, že respondentky si sice zvolily rozhovor v čínštině, ale i přesto napůl odpovídaly anglicky, ačkoli jejich angličtina nebyla příliš srozumitelná. Používaly velmi omezenou slovní zásobu a v jejich výpovědích se objevovaly četné gramatické chyby a špatný slovosled. Dalo by se usoudit, že k takovéto reakci došlo nejspíše v důsledku interakce s cizincem, což tedy vedlo k tendenci mluvit cizím jazykem. Za zmínku také stojí případ nejstarší účastnice, třiaosmdesátileté Lin, která nehovoří ani jedním z těchto jazyků, ale pouze kantonsky, a proto byl tento rozhovor tlumočen anglicky její vnučkou. I tato dáma navenek

projevila svou neochotu komunikovat s cizinkou (typický rys Číňanů starších generací) a odhalit jakékoli informace o sobě a své rodině. Podle slov vnučky se v této situaci cítila „nepohodlně“. Z těchto příkladů by se dalo vyvodit, že jazyk skutečně ovlivňuje identitu a sebeidentifikaci jedince, jak bylo již rozebíráno v teoretické části této práce a byl zcela jistě důležitým faktorem, jenž měl značný vliv na rozhovory a jejich průběh.

Tento terénní výzkum v podobě rozhovorů byl přínosným zejména proto, že dopomohl k lepšímu porozumění teoretických poznatků a tím došlo k jakémusi propojení empirické a teoretické části a přispěl k porozumění dané problematiky v praxi.

7.6 Data a jejich analýza

V terénu bylo získáno celkem 13 rozhovorů v anglickém nebo čínském jazyce, které byly nahrávány na diktafon, a poté zároveň překládány a přepisovány do osobního počítače v češtině. Po přepsání dat byla provedena jejich následná analýza. Podle otázek roztržiděných do předem stanovených bloků rozhovoru byly určeny konkrétní kategorie ztotožňující pojmy, pod něž byly zařazeny informace z výpovědí subjektů, které prošly porovnáním. Zvolené pojmy jsou pro analýzu klíčové, jelikož slouží jako nositelé odpovědí na výzkumnou otázku práce.

Kategorie I.: čínská etnická kultura

Tato kategorie pojednává o otázkách etnicity a řeší problematiku střetu dvou odlišných etnických kultur (čínská vs. britská), kterému čínští přistěhovalci čelí. V rámci tohoto bloku byli účastníci výzkumu první generace tázáni, zda si i po příchodu do Velké Británie uchovávají svou čínskou kulturu, zvyky a tradice, anebo se přizpůsobují kultuře místní. U druhé generace bylo pak záměrem zjistit, jaký vůbec mají vůči čínským tradicím postoj. Jinými slovy, tyto otázky byly mířeny na zjištění míry akulturace či asimilace s britskou kulturou.

Všichni respondenti první generace odpověděli, že v Londýně i nadále slaví čínské svátky a zůstávají loajální vůči původním tradicím. Například respondent Wing (40) prozradil: „*Vždy jsem preferoval čínskou kulturu, protože jsem se v Číně narodil a vyrůstal tam. Čínský nový rok a Svátek středu podzimu jsou pro nás významné svátky.*

Celá rodina se vždy sejde pohromadě.“ Odpovědi subjektů druhé generace byly rozmanitější. Pět subjektů ze sedmi odpovědělo, že jim čínské svátky a kultura mnoho neříkají a zbylí dva respondenti sice odpověděli kladně, avšak téměř u všech se ve výpovědi objevila poznámka, že čínské svátky slaví pouze kvůli rodině. Peter (26): *„Mnoho zvyků a svátků dodržuji jen proto, že je to důležité pro mou rodinu. Je to jakési pouto, které spojuje členy rodiny dohromady. Jinak já sám neslavím žádné čínské svátky.*“ Matt (34): *„Řekl bych, že příslušníků druhé generace, kteří se stále zajímají o čínské tradice, je tak 25-30 %. Většinou to dělají, jen aby uspokojili své rodiče a Číňané jsou jako rodiče dosti neústupní. Je to spíše z poslušnosti a aby nedocházelo ke střetům.*“

Z těchto tvrzení bychom mohli vyvodit, že první generace si skutečně zakládá především na své původní kultuře, nehledě na prostředí, ve kterém žijí nyní, zatímco příslušníci druhé generace narození již v Británii nevykazují sami od sebe vážnější zájem o tuto problematiku. I když možná někteří čínské svátky slaví, dělají to pouze kvůli příznivým rodinným vztahům a aby se vyhnuli nepříjemnostem.

Kategorie II.: společenské vztahy

Blok otázek spadající do této kategorie byl vytvořen za účelem zjistit, jak se čínští migranti obou skupin začleňují do britské společnosti, a zdali se zajímají o dění a události v Británii, anebo sledují čínskou scénu. V rámci této kategorie byly obě skupiny tázány na okruh svých přátel. Kategorie taktéž souvisí s asimilací a akulturací.

Všichni tázaní příslušníci druhé skupiny projevili zájem o sledování událostí Velké Británie a ani jeden nezmínil v tomto ohledu Čínu. Al Leung (25) prozradil, že ho velice zajímá britská politika a denní zprávy. Ni Ni (23) také vyjádřila svůj entuziazmus slovy: *„Zajímám se obzvláště o kulturní události týkající se přímo Londýna. Ráda se účastním různých aktivit a poznávám různé lidi.*“ U první skupiny má nadpoloviční většina spíše o tyto věci nezájem. Opačně odpověděla pouze jedna respondentka a respondentka Christel (30) prozradila, že se zajímá jak o to, co se děje „doma“, tak se snaží být v obraze i co se týká Británie. Tato respondentka mezi ostatními účastníky výzkumu patřících do první skupiny celkově vyniká. Její názory se v mnoha případech spíše podobají druhé generaci, což bychom mohli připisovat tomu, že emigrovala v nižším věku než ostatní a potýká se s identitou přistěhovalce již delší dobu. Na otázku,

jak reaguje na přizpůsobení se londýnskému prostředí odpověděla: „*Tam kde žiju, je hodně lidí z čínské komunity, takže jsme pospolu. Ale abyste zapadli do nové země, musíte se také umět přizpůsobit. Navíc já pracuji jako zdravotní sestra a moji pacienti jsou jak Britové, tak lidé jiné etnické příslušnosti, abych jim porozuměla lépe, je třeba naučit se vnímat a přijímat i cizí kultury.*“ Z její odpovědi na otázku, zda má spíše britské, anebo čínské přátele lze rozpoznat, jakousi rozpolcenost mezi oběma výzkumnými skupinami: „*Mám spoustu britských přátel a mám přátele různých menšin a národů. Asi je to tím, že pracuji v nemocnici. ... Potkávám spoustu různých lidí. Ale mám i několik čínských přátel, se kterými jsem stále v kontaktu, i když se s nimi už nevidám. Lidé odcházejí a přicházejí. Národnost podle mě v přátelství nehraje roli.*“ Tato rozpolcenost by mohla být odůvodněna nižším věkem respondentky vzhledem k ostatním z první skupiny (jedná se o nejmladší účastníci této skupiny), který se blíží průměrnému věku skupiny druhé. Tuto domněnku je nutno podpořit faktem, že její odpovědi se celkově podobají odpovědím příslušníkům druhé generace, z nichž mají vyloženě britské přátele pouze dva respondenti a zbytek odpovídal obdobně jako Christel. Peter (26): „*Moji přátele pocházejí z různých koutů Evropy, mám přátele původem z Německa, Švédska, České republiky, ale jen velmi málo mých přátel jsou Britové. ... Avšak co se týká mě a mé situace, necítím žádnou afinitu vůči Číňanům. Nevyhýbám se jim, ale ani je nevyhledávám.*“ Al Leung (25): „*... Hodně se také přátelím s lidmi různých národností, ale britských „bílých“ přátel mám jen pár.*“ Ni Ni (23): „*Nejvíce mých přátel znám ze školy a jejich původ je různý, jsou to lidé z různých koutů světa. Londýn je velice kosmopolitní město, a to se mi líbí. Číňanů jsem potkala jen pár...*“

Z této skutečnosti by se dalo vyvodit, že asimilační vliv okolního prostředí je spjat s věkem jedince a pravděpodobně mimo jiné hraje roli věkové období, ve kterém příslušník první generace emigroval. Ze zbylých respondentů se ani jeden podle výpovědi totiž nijak s Brity nestýká, jejich okruh přátel je pouze čínský.

Kategorie III.: vztah k čínské komunitě

Otázky patřící do této kategorie měly zjistit, jaký vliv má na jednotlivé skupiny prostředí čínské komunity a jaký mají jednotliví účastníci postoj k chinatownu. Vztah jedince k prostředí, ve kterém pobývá, je totiž jedním z faktorů, jenž ovlivňuje

sebeidentifikaci a identitu, a to naznačuje stupeň asimilace jednotlivce. První skupina byla dotazována na to, jaké vidí výhody v soužití v komunitě mezi ostatními a u druhé skupiny bylo cílem zjistit, jaký mají názor na chinatowny obecně a na život v těchto čínských komunitách a zda mají nějaký vztah k Číně jako takové.

Mohli bychom říci, že příslušníci první generace se sdružují do komunit proto, že jsou a zřejmě navždy zůstanou spjati s Čínou a čínským prostředím, které je jim dobře známé. Například Wing (40) uvedl, co migranty vede k pevnému semknutí: „... Život v takové komunitě má své výhody. Lidé si mohou navzájem pomáhat a jsou si blízcí. ... Čím bližší si lidé jsou, tím jsou silnější. Možná proto se zdržují pohromadě v komunitách. Je to pro ně snazší a mohou si navzájem pomáhat. To je podle mě ten hlavní důvod.“ Kromě Winga žádný z dalších respondentů první skupiny nedokázal vyjádřit důvod k soužití mezi ostatními Číňany, jejich odpovědi na tento dotaz byla pouze odpověď „nevím“.

Druhá generace si však na zmíněnou problematiku udělala jistý názor, a to pravděpodobně v důsledku toho, že ani jeden z těchto respondentů již v komunitě mezi ostatními Číňany nežije, a tím zřejmě získali více perspektivní náhled na věc. Peter (26): „Myslím, že zůstat pohromadě je velmi silná součást čínské kultury a asijské kultury obecně... Avšak Čínské komunity jsou uzavřenější než ostatní kvůli tomu, že patří mezi chudší, více zápasí s odlišným prostředím a spoléhají se jeden na druhého, aby přežili. Myslím, že jedinečná čínská historie a jedinečný vztah Číny k západním zemím jsou příčiny formování tak speciální komunity jako je čínská.“ Miro (21): „Podle mě je pro Číňany jednodušší žít mezi ostatními čínskými přistěhovalci. Už kvůli jazyku a odlišné kultuře.“ Subjekt z druhé skupiny Matt (34) vyjádřil, v čem podle něj spočívá podstata shlukování se do chinatownů a jakým způsobem se v tomto druhá generace od první liší: „Lidé, kteří se usazují v chinatownech obvykle nejsou příliš vzdělání. Takoví lidé mají většinou pouze základní vzdělání. Pokud má člověk jen nižší vzdělání a emigruje, jsou jeho volby a šance mnohem omezenější, například co se týká práce. Mohou být zaměstnaní tak maximálně v restauraci, či prádelně a podobně. Nemají moc na výběr a velkým problémem je právě jazyk. ... Lidé žijící tam jsou většinou starší, děti narozené už v Anglii, tedy druhá generace, chodí do britských škol a jejich situace je jiná. Myslím, že shlukování se do chinatownů je jakýmsi projevem určitého strachu. Pro migranty je v cizím prostředí hodně neznámého, a co je neznámé, to je děsivé. ... Druhá generace je jiná. Z mojí zkušenosti druhá generace nemá problém s naučením se jazyka,

ani s asimilací. Takové lidi v chinatownech už téměř nepotkáte.“ Není žádným překvapením, že šest ze sedmi respondentů druhé generace na otázku, zda by si dokázali představit žít v budoucnu v čínské přistěhovalecké komunitě, odpovědělo jasné „ne“. Jediný, který odpověděl kladně, byl v poměru s ostatními členy skupiny výrazně starší – respondent Shee (60). Opět bychom mohli důvod jeho rozdílného názoru přisuzovat většímu věkovému rozdílu.

Nemůžeme však říci, že by na mladých nezanechalo soužití s rodiči v komunitě žádný vztah ke svému původu, protože ani jeden respondent překvapivě neodmítl možnost se v budoucnu přestěhovat do Číny, i když všichni v první řadě dávají přednost zůstat v Londýně. Peter (26): „... *Nedovedu si představit vrátit se tam teď, ale kdo ví, co se stane v budoucnu. Pokud bych si třeba našel čínskou přítelkyni, nejsem uzavřený té možnosti odstěhovat se zpět. Ale kdo ví.*“ Ni Ni (23): „*Pokud si nenajdu práci spojenou s mými studii tady až dokončím školu, porozhlédnu se možná v Číně a založím si tam svou vlastní firmu...*“ Al Leung (25): „... *Do budoucna bych možná ještě zvážil přestěhování do Asie, kde bych strávil své stáří.*“ To, že ani jeden respondent druhé skupiny výrazně nezamítl možnost odstěhovat se někdy do Číny i přes fakt, že se daná osoba již narodila v prostředí britském, by s největší pravděpodobností mohlo být spojeno s jistým uvědomováním si svého čínského původu a problematikou vlastní identity, jež bude analyzována v následující kategorii.

Jak kategorie předchozí, týkající se společenských vztahů, tak i tato kategorie týkající se vztahů ke komunitě a prostředí naznačuje, že mladší generace má tendenci žít spíše „západním“ stylem života na rozdíl od generace svých rodičů, kteří jsou pevně zakotveni ve svých již naučených a zaběhlých principech. Dalo by se říci, že tvrzení Zhouovy studie uvedené v sekci 3. 1, které říká, že „druhá generace migrantů je vystavena daleko většímu akulturačnímu a asimilačnímu tlaku a nátlak akulturace zasahuje víceméně příslušníky druhé generace“, tedy celkem odpovídá získaným datům.

Kategorie IV.: identita

Otázky tohoto bloku se týkaly především druhé generace imigrantů, jelikož právě oni jsou skupinou, která čelí střetu dvojí identity. Jak potvrdil Peter (26): „*Otázka mé identity je složitější. Narodil jsem se v Číně...a teď žiji v Británii. Je těžké říci, kdo vlastně jsem. Určitě ale cítím určitou loajalitu vůči Číně a mému původu.*“ Druhá

generace se ukázala být doslova rozpolcená mezi dvojí identitou. Všichni respondenti z druhé skupiny na otázku, zdali se považují za Brita/Britku, anebo za Číňana/Číňanku, odpověděli, že se cítí být „obojím“. Ni Ni (23): „... *Jsem něco jako mix Britky a Číňanky.*“ Miro (21): „*Řekl bych, že jsem obojí. To, že vyrůstám v Británii, setkávám se denně s místní kulturou, seznamuji se s britskými lidmi a mluvím anglicky, ze mě dělá možná spíše Brita, avšak s asijskými kořeny. Je to takový mix.*“ Matt (34): „*Řekl bych, že příslušníci druhé generace jsou většinou považováni za Brity čínského původu.*“ Ptát se na identitu první generace imigrantů bychom mohli považovat za ne příliš užitečné, jelikož z jejich celkového postoje a chování samo o sobě vyplývá, že se všichni pokládají za Číňany.

Jak bylo již uvedeno, druhá generace je ta skupina, která je vystavena daleko silnějšímu kulturnímu a asimilačnímu nátlaku ze strany britské společnosti, ale zároveň musí čelit i jistému nátlaku ze strany své rodiny, především rodičů. Wing (40) přesně vyjádřil tendence čínských migrantů předávat, či v mnohých případech možná i vnucovat čínskou identitu svým potomkům a vštěpovat jim jejich původ: „*Přál bych si, aby si naše děti zachovaly čínskou identitu a kulturu. My starší jsme daleko více konzervativní a jsme pyšní na to, kdo jsme. Doufám, že to tak bude i u našich dětí. ... Mladší generace je daleko víc „pozápadněná“.* *Kdybychom naše děti neučili tradicím a nevedli je k tomu, aby byly konzervativnější, zapomněly by, že jsou Číňané. To je ten důvod, proč je musíme učit vše, co víme a předávat naše znalosti dalším a dalším generacím. Jinak by naše čínská tradiční kultura vlivem západu brzy vymizela.*“ Respondent Matt (34) zase vyjádřil názor očima druhé generace: „*Spousta rodičů chce, aby jejich děti mluvily čínsky. Chtějí, aby jejich děti byli řádnými Angličany, ale zároveň chtějí zachovat povědomí o čínské identitě a jazyku, chtějí, aby se učily čínsky mluvit a číst. Ne však vždycky je to i to, co chtějí samotné děti. ... Rodiče první generace imigrantů v tomto ohledu skutečně bývají nacionalističtí...*“ Sám Matt tuto situaci mezi rodiči a dětmi ve své výpovědi označil za možný střet mezi generacemi. „*Je to především o jazyce a způsobu myšlení. Druhá generace mluví anglicky a považuje se automaticky za Brity. Je tu problém s rodiči, kteří jsou stále velmi konzervativní a vyzdvihují to, že jsou Číňané. Ale jejich děti už jimi nejsou. Z toho plynou mezigenerační střety. Z vlastních zkušeností vím, že tato konzervativní starší generace chce, aby jejich děti uměly čínsky nebo slavili čínské svátky.*“

V návaznosti na tuto problematiku vyvstala otázka, zda je stejně tak jako pro generaci jejich rodičů i pro tuto generaci důležité, aby si i jejich potomci uvědomovali svůj čínský původ. Matt (34) odpověděl, že „*to záleží na těch dětech samotných a také na mé budoucí manželce. Pro mě osobně to nijak důležité není. Kdyby chtěly mé děti vědět o svém původu, samozřejmě bych jim vše řekl. Nikdy bych však své děti nenutil se třeba učit čínsky nebo tak podobně.*“ Druhý tázaný na tuto doplňující otázku měl velmi podobnou odpověď.

Z těchto výpovědí můžeme odvodit, že percepce identity je jedním z hlavních faktorů, jenž ovlivňuje mezigenerační vztahy mezi rodiči z první generace a jejich dětmi z druhé generace. Odpovědi účastníků se ukázaly být v souladu s tvrzením Casey a Dustmanna, uvedeném v části teoretické (viz kapitola 3): „Není neobvyklé, že děti imigrantů mohou přijmout dvojí identitu, a to jak identitu země hostitelské, tak identitu země původu svých rodičů, anebo naopak odmítají svůj původ, čímž dochází ke konfliktům a mezigeneračním střetům.“

Kategorie V.: používání jazyka

Tuto kategorii lze pokládat za jednu z důležitějších, neboť právě jazyk je jedním z klíčových faktorů ovlivňujících identitu, společenské vztahy a všechny další analyzované kategorie. U obou skupin bylo žádoucí zjistit, zda preferují anglický, nebo čínský jazyk, a kterým z nich hovoří v prostředí domova. Dále nás zajímala úroveň a schopnosti v obou jazycích, jak u první, tak u druhé generace.

U první generace pět ze šesti subjektů (kromě Christel (30), která sama sebe označila za bilingvní) v rozhovorech potvrdili svou preferenci čínského jazyka a všech šest uvedlo, že v domácím prostředí komunikují čínsky, a to i se svými dětmi. Tři z těchto respondentů si zvolili čínštinu za jazyk rozhovoru, dva si zvolili angličtinu a nejstarší respondentka byla tlumočena svou vnučkou anglicky, poněvadž neovládá ani jeden z těchto jazyků, nýbrž hovoří pouze kantonským dialektem. Jedním z těch, jež si zvolili anglický jazyk, je respondent Wing (40), který tak učinil jen proto, že i on rozumí pouze kantonsky a druhou byla Christel (30), která byla označena za výjimku již výše v textu. Ta se jako jediná z této skupiny navíc označila za bilingvní.

To, že s čínským jazykem ani jeden z těchto účastníků nebude mít problémy, bylo předem zřejmé, avšak dovednosti v anglickém jazyce těchto jednotlivých respondentů byly velmi rozmanité a jeden od druhého se výrazně lišily. Respondentky Lin (83) a Amei (39) anglicky neuměly vůbec, a to ani na základní úrovni. Vnučka Lin navíc prozradila, že její babička je negramotná: *„Anglicky neumí a nikdy se ani angličtinu neučila. ... Já ani nevím proč odešla z Číny. Ale odjakživa neměla žádné vzdělání, neuměla ani číst a psát čínsky tak jako tak. A pokud neumí psát a číst v čínštině, tak se to nenaučila ani anglicky a vlastně je pak úplně jedno, kde je.“* V jejím případě můžeme negramotnost připisovat jejímu vysokému věku a tomu, že historické okolnosti a situace Číny byly ve 20. století komplikované. U Amei by pak příčinou neznalosti angličtiny mohl být zatím „pouze“ roční pobyt v Londýně. Fei (44) prozradila, že život v Londýně je pro ni složitý. Svou čínštinu se snažila prokládat anglickými větami, které však potvrdily její nízkou úroveň a pouze velice základní znalosti, i po pěti letech svého pobytu v Británii měla špatný slovosled a omezenou slovní zásobu: *„Me like China. Everything there for me is trouble. I no here passport...“*⁷ Naopak u Winga (40) se nedala přehlédnout jeho velmi dobrá angličtina v porovnání s ostatními, ale sám přiznal, že *„zpočátku bylo velice těžké se naučit druhý jazyk. Stálo to hodně úsilí. ... Anglicky jsem se naučil kvůli práci. Čínština byla pro mě vždy daleko více přirozená.“* Christel (30), balancující na pomezí našich dvou výzkumných skupin, ukázala, že jí nedělá problém přizpůsobit se jazyku prostředí: *„Předtím, než jsem se přestěhovala, jsem mluvila raději svým rodným jazykem. Ale teď mi nevádí používat spíše angličtinu. Už jsem si na ten jazyk zvykla. ... Já osobně jsem se učila anglicky léta už od dětství až po univerzitu. U mě tedy šlo spíš o to, naučit se angličtinu aplikovat a mluvit plynule. Zpočátku to bylo trochu obtížné, ale zvykla jsem si a je to nyní jako můj druhý jazyk.“*

Z výpovědí jednotlivců vyplývá, že úrovně schopností v anglickém jazyce imigrantů z první generace se velmi liší, příčinami jsou s největší pravděpodobností opět věk jedince, doba pobytu v Londýně, a mimo jiné úroveň vzdělání. Jak řekl respondent z druhé skupiny Matt (34): *„Pokud má člověk jen nižší vzdělání a emigruje, jsou jeho volby a šance mnohem omezenější. ... Takoví lidé nemají moc na výběr a velkým problémem je právě jazyk. ... Pokud jdete tady v Londýně do chinatownu, najdete tam převážně restaurace, jejichž zaměstnanci jsou schopni hovořit anglicky jen*

⁷ Překlad zamýšlené věty, kterou se respondentka snažila říci: *„Mám ráda Čínu. Zde je pro mě vše velmi komplikované. Nemám ani britské občanství.“*

na velice základní úrovni. Je to hodně o vzdělání...“ Pokud porovnáme odpovědi našich respondentů s výzkumem Donghui Zhang, popsaném v teoretické části v kapitole 4, výsledky spolu vzájemně korespondují.

Po nastudování teoretické části a výzkumu Zhangové o problematice jazyka u dětí migrantů (viz podkapitola 4. 3), která tvrdí, že „na druhou generaci přistěhovalců je kladen větší nátlak z hlediska přizpůsobení se jazyku většiny a důsledkem toho je jazykový posun k angličtině u této generace obecný jev a vývoj jejich původního jazyka se stává zanedbávaným“, nebylo překvapením, že všichni účastníci patřící k druhé generaci imigrantů si zvolili právě angličtinu jako jazyk rozhovoru pro tento výzkum. Ni Ni (23), jejíž původně mateřským jazykem byla čínština, říká: „Zpočátku jsem mluvila spíše čínsky než anglicky. Ale jakmile jsem se naučila mluvit plynule a vyjadřovat své pocity a emoce v angličtině, začala jsem více používat právě angličtinu.“

Odpovědi na otázku, který jazyk účastníci výzkumu používají v domácím prostředí, už však tak jednoznačné nebyly. Peter (26): „Čínsky mluvím s rodiči a s ostatními členy rodiny, avšak s kýmkoli jiným mluvím pouze anglicky.“ Selena (19): „Já mluvím anglicky. Cítím se pohodlněji mluvit anglicky dokonce i s mojí maminkou, ale s tatínkem mluvím čínsky, protože ten anglicky neumí vůbec.“ Miro (21): „Mluvíme anglicky. ... Oba dva rodiče umí mluvit perfektně anglicky, nemají s jazykem žádné větší problémy.“ Al Leung (25): „Mluvíme anglicky, a tak z 20 % používáme kantonštinu.“ Ni Ni (23): „Mluvíme čínsky, protože moje matka anglicky moc neumí...“ Ze zbylých dvou respondentů jeden odpověděl, že doma s rodinou mluví anglicky a druhý naopak čínsky. Tato rozmanitost zřejmě spočívá ve snahách rodičů z první generace zachovávat čínštinu jako mateřský jazyk svých potomků. Avšak jak popisuje Zhangová ve svém výzkumu (viz kapitola 4), tyto děti „odolávají těmto snahám po tom, co přijdou do styku s jazykem hostitelské země“. Matt (34): „Spousta rodičů chce, aby jejich děti mluvily čínsky. ... Ve většině případů je nejčastější, že rodiče mluví na děti čínsky, tudíž ony čínsky rozumí. Ale ve všech ostatních případech mimo komunikaci s rodiči stejně používají angličtinu. ... Bývá to tak, že ony se často nechtějí učit více jazyků, ve většině případů to stejně dopadá tak, že umí výborně anglicky, ale jejich čínština je velmi nízká. To je i můj případ.“

Co se týká dovedností v čínštině u jednotlivých účastníků z druhé skupiny, jejich úroveň schopností se liší jeden od druhého. Tři ze sedmi dotázaných pokládají svoji

čínštinu pouze za základní a čtyři o sobě tvrdí, že čínsky umí, přičemž jeden z nich se označil za bilingvního. Ovšem skutečnost „umět čínsky“ zahrnuje kromě používání mluveného jazyka také schopnosti číst a psát v čínštině. I přesto, že se všichni respondenti dokáží čínsky dorozumět, ostatní schopnosti mnohdy nezvládají. Matt (34): *„Psaní je obecně těžké. U druhé generace je často čínština slabá a spíše rozumějí mluvenému. Mluví čínsky pouze se svými rodiči, jinak anglicky. Ale samozřejmě jsou i případy, že děti mluví oběma jazyky, jsou v nich stejně dobří – zkrátka jsou bilingvní. Ale myslím, že takové situace jsou spíš raritní.“* Peter (26): *„Neumím psát. Znaky dokáží napsat pouze na počítači. Číst umím. A rozumím bez problémů.“* Selena (19): *„Psát ani číst neumím.“* Miro (21): *„Mluví čínsky jen trochu, s čínštinou na tom nejsem moc dobře. ... Trochu umím mluvit a něco rozumím, ale to je všechno.“*

Lze říci, že u druhé generace skutečně nejčastěji dochází spíše k jazykovému posunu od čínštiny, jež je jim vštěpována svými rodiči, k angličtině, a že bilingvismus skutečně nebude tak častým jevem, jak by se mohlo očekávat. U budoucích generací čínských migrantů tedy může dojít k úplnému vytracení čínského jazyka. Doplňující otázkou u dvou dotazovaných bylo, zda by v budoucnu chtěli po svých dětech, aby ovládali čínštinu. Oba dva se ve svých odpovědích shodli, že toto nepovažují za prioritní. Peter (26): *„Nemyslím si, že bych je někdy nutil se učit čínsky jen proto, že mám já čínský původ. Možná bych je rád podpořil v tom, aby se učily čínštinu, jen pokud budou samy chtít. ... Pokud by se mé děti rozhodly učit čínštinu z ekonomických důvodů, rozhodně bych je podpořil, ale za žádnou cenu bych je nenutil se ji učit jen kvůli mému původu.“* Matt (34): *„To záleží na těch dětech samotných... Pro mě osobně to nijak důležité není... Nikdy bych své děti nenutil se učit čínsky...“*

7.7 Shrnutí výsledků

Výzkumné šetření v podobě rozhovorů se 13 subjekty přispělo k získání odpovědi na hlavní výzkumnou otázku bakalářské práce. Na základě výpovědí účastníků výzkumu lze konstatovat, že na mezigenerační vztahy čínských migrantů působí mnoho vlivů, které následně způsobují a prohlubují rozdíly mezi příslušníky první generace imigrantů a jejich potomky patřícími do druhé generace. Po provedení analýzy lze prohlásit, že výsledky výzkumného šetření v mnohém souhlasí se studiemi uvedenými v teoretické části práce.

Čínská společnost a myšlení Číňanů jsou silně ovlivněny kulturou a tradicemi. Analýza ukázala, že čínští přistěhovalci první generace lpí na své původní čínské kultuře a odolávají asimilaci s okolním prostředím. Příslušníci druhé generace se naopak nebrání přijmout kulturu britskou, což dokládají jejich tendence odstěhovávat se mimo čínské komunity, přátelit se s příslušníky různých etnických menšin a v neposlední řadě preference používat anglický jazyk, pokud možno za všech okolností. Ze studie vyplývá, že příslušníci druhé generace respektují čínské tradice a zvyky svých rodičů spíše z filiálních povinností, čímž se snaží zabránit zbytečným konfliktům a mezigeneračním střetům. Avšak sami nejsou zastánci tradičních hodnot svých rodičů a jejich životní styl se více podobá „západnímu“ stylu. Na rozdíl od svých rodičů jsou otevření kontaktu s okolním světem a neváží se na komunitu. Ukázalo se, že proces asimilace mimo jiné souvisí s věkem jedince, či s věkovým obdobím emigrace příslušníka první generace. Dále vyšlo najevo, že příslušníci druhé generace čelí dilematu dvojí identity díky tlaku britské společnosti z jedné strany a nátlaku svých rodičů zachovat si čínskou identitu ze strany druhé.

Vnímání vlastní identity je jedním z hlavních faktorů, jenž ovlivňuje mezigenerační vztahy mezi rodiči a jejich potomky stejně tak jako používání jazyka. U druhé generace dochází ve většině případů k jazykovému posunu, který způsobuje vytrácení se čínského jazyka u jejich příslušníků. Bylo zjištěno, že je čínština u poloviny subjektů pouze na nízké úrovni, s čímž se příslušníci první generace, jako rodiče a zastánci svého původního jazyka, těžce vyrovnávají. Kromě toho se ukázalo, že u dětí častěji dochází k onomu jazykovému posunu než k získání bilingvního statusu. Ze studie dále vyplývá, že u příslušníků první generace se dovednost v anglickém jazyce různí, pravděpodobně v závislosti na jejich původním zázemí a úrovni vzdělání.

Na závěr lze konstatovat, že nejen společenské vztahy, prostředí, vnímání identity, sebeidentifikace a používání jazyka ovlivňuje mezigenerační vztahy a prohlubuje mezigenerační rozdíly, ale dalšími faktory jsou také věk, úroveň vzdělání a zázemí. Důležitou roli také pravděpodobně hraje globalizace, moderní technologie a internetové sociální sítě, které umožňují kontakt s celým světem.

8 Závěr

Záměrem bakalářské práce bylo proniknout do problematiky mezigeneračních vztahů a rozdílů mezi příslušníky první a druhé generace čínských imigrantů žijících v londýnské čínské komunitě. V teoretické části byla na základě rozmanitých literárních pramenů shrnuta potřebná fakta uvádějící tuto problematiku. Část empirická následně popsala podstatu chinatownů v obecné rovině, přičemž následující podkapitoly byly věnovány konkrétně londýnské čínské komunitě.

Nejdůležitější součástí práce byl terénní výzkum v podobě kvalitativních rozhovorů s čínskými přistěhovalci, který probíhal právě v Londýně v oblasti Soho a Leicester Square. Výzkumné šetření dopomohlo ke zodpovězení hlavní výzkumné otázky: jak etnická identita, sebeidentifikace, společenské vztahy, prostředí čínské etnické komunity a používání jazyka ovlivňuje mezigenerační vztahy a rozdíly? Podařilo se získat odpovědi od 13 subjektů, z nichž 6 patřilo mezi příslušníky první generace a 7 mezi příslušníky druhé generace. Většina respondentů byla oslovena náhodně. K získání dat byla použita metoda kvalitativního výzkumu a polostrukturovaných rozhovorů (v čínském, nebo anglickém jazyce), které byly nahrávány na diktafon a následně překládány do češtiny a převedeny do psané digitální podoby. Získaná data byla následně analyzována a celý proces analýzy včetně popisu metodologie, charakteristiky výzkumných subjektů a průběhu sběru dat je obsažen v kapitole č. 7.

Z výzkumu vyplynulo, že příslušníci první generace čínských imigrantů, narozdíl od jejich potomků z druhé generace, odolávají asimilačnímu tlaku okolí a uchovávají si svou původní kulturu a tradice, které se snaží předávat svým dětem. Příslušníci druhé generace jsou naopak ochotní přizpůsobit se místní kultuře, jsou daleko více otevření kontaktu s příslušníky různých etnických menšin, jejich myšlení a životní styl je v porovnání s první generací kosmopolitní. Důsledkem toho je jejich rozpolcenost mezi dvojí identitou.

Jedním z klíčových faktorů celé problematiky mezigeneračních vztahů a rozdílů se ukázala být preference používaného jazyka. Bylo zjištěno, že příslušníci druhé generace na rozdíl od svých rodičů používají ve všech možných případech angličtinu a čínsky hovoří pouze se členy rodiny, přičemž jejich schopnosti jsou v mnoha případech pouze na základní úrovni. Následkem toho dochází k vytrácení čínského jazyka

u mladistvých a k jazykovému posunu směrem k angličtině, což může vést k mezigeneračním střetům. Jazyk byl mimo jiné aspektem, který ovlivnil průběh rozhovorů. Bylo vypořádáno, že rozhovory, jež proběhly v čínském jazyce byly ve srovnání s těmi v jazyce anglickém o poznání kratší. Ukázalo se, že důležitými faktory definujícími mezigenerační vztahy a rozdíly jsou i věk, zázemí a úroveň vzdělání.

Přestože vzhledem k možnostem terénu bylo provedené výzkumné šetření pro tuto práci dostačující a shrnutí výsledků odhalilo návaznost a jisté shody se studii uvedenými v teoretické části, množství výzkumných subjektů bylo malé. Pro přesnější výsledky by bylo třeba na tento výzkum navázat detailnějším bádáním v oblasti vztahů a rozdílů mezi generacemi čínských imigrantů. Předkládaná bakalářská práce by mohla posloužit jako základ pro další studia této problematiky nebo jako podklad pro navazující práci diplomovou.

Summary

This bachelor's thesis deals with issues of intergenerational relationships and differences between first generation and second generation Chinese immigrants living in London Chinese community. First part introduces problematics of intergenerational relationships among immigrants theoretically, as well as issues which every Chinese immigrant must face, including questions of ethnicity, identity, assimilation, and language use and maintenance involved in the process of immigration. The empirical part is focused on the general concept of chinatowns and creating these ethnic communities, while paying special attention to London Chinatown in Soho. All the theory is supported by field research in the form of qualitative semi-structured interviews with 13 Chinese immigrants living in London Chinese community. The thesis is provided with an analysis of the research which can be considered as a basis for future research work in the field of relationships and differences between generations of Chinese immigrants.

Použitá literatura a informační zdroje

Literatura:

ANDERSON, K. J. The Idea of Chinatown: The Power of Place and Institutional Practice in the Making of a Racial Category. *Annals of the Association of American Geographers*, 1987.

CASEY, Teresa, DUSTMANN, Christian. Immigrant's Identity, Economic Outcomes and the Transmission of Identity Across Generations. *The Economic Journal*, Vol. 120, No. 542, Features (Feb., 2010). Wiley on behalf of the Royal Economic Society, s. F31-F51.

ERIKSEN, Thomas Hylland. *Etnicita a nacionalismus*. Praha: SLON, 2012.

FLEMMING, Christiansen. *Chinatown, Europe: An Exploration of Overseas Chinese Identity in the 1990's*. London: Taylor & Francis, 2003.

FONER, Nancy, DREBY, Joanna. Relations Between the Generations in Immigrant Families. *Annual Review of Sociology*, Vol. 37 (2011). *Annual Reviews*, 2011, s. 545-564.

ISHII-KUNTZ, Masako. Intergenerational Relationships among Chinese, Japanese, and Korean Americans. *Family Relations*, Vol. 46, No. 1 (Jan., 1997). *National Council on Family Relations*, 1997, s. 23-32.

LAI, D., FORWARD, C., ed. *Socio-economic structures and the viability of Chinatown. Residential and neighborhood studies*. Victoria: University of Victoria, 1973, *Western Geographical Series No. 5*, s. 101-129.

LAM, Tom, SALES, Rosemary, D'ANGELO Alessio, MONTAGNA, Nicola, LIN, Xia. *The Changing Chinese Community in London: New Migration, New Needs*. Final Report. Middlesex University Social Policy Research Center, 2009.

LATHAM, K., WU, B. *Chinese Migration into the EU: New Trends, Dynamics and Implications*. London: Europe China Research and Advice Network (ECRAN), 2013.

MILLS, Terry L., WILMOTH, Janet M. Intergenerational Differences and Similarities in Life-Sustaining Treatment Attitudes and Decision Factors. *Family Relations*, Vol. 51, No. 1 (Jan., 2002). National Council on Family Relations, 2002, s. 46-54.

POHLOVÁ, Monika. Mezigenerační vztahy. Olomouc, 2014. Magisterská diplomová práce. Univerzita Palackého. Vedoucí práce PhDr. Helena Kubátová, Ph.D.

SEED, John. Limehouse Blues: Looking for Chinatown in the London Docks, 1900-40. *History Workshop Journal*, No. 62 (Autumn, 2006). Oxford University Press, 2006, s. 58-85.

SHU-YENG CHUNG, Simone. The Study of Chinatown As an Urban Artifice and Its Impact on the Chinese Community in London. London, 2008. M.Sc. AAS 2008 Report. University College London.

SZALÓ, Csaba. Transnacionální migrace: Proměny identit, hranic a vědění o nich. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2007.

THIERRY, Mariani. Committee on Migration, Refugees and Displaced Persons. Chinese migration to Europe: challenges and opportunities. 2013.

THUNØ, Mette. Beyond Chinatown: New Chinese Migration and the Global Expansion of China. Malaysia: NIAS Press, 2007.

VOSS, Barbara, L. The Archaeology of Overseas Chinese Communities. *World Archaeology*, Vol. 37, No. 3, *Historical Archaeology* (Sep., 2005). Taylor & Francis, Ltd, 2005, s. 424-439.

ZHANG, Donghui. Between Two Generations: Language Maintenance and Acculturation among Chinese Immigrant Families. El Paso: LFB Scholarly Publishing, 2008.

ZHOU, Min. Growing Up American: The Challenge Confronting Immigrant Children and Children of Immigrants. *Annu. Rev. Sociol.* Annual Reviews Inc., 1997, s. 63-95.

Informační zdroje:

CANADA. Royal Commission on Chinese and Japanese Immigration. Report of the Royal Commission on Chinese and Japanese Immigration: session 1902 [online]. Ottawa: Printed by S.E. Dawson, 1902 [cit. 2017-02-03]. Dostupné z WWW: <<https://archive.org/stream/cu31924023463965#page/n3/mode/2up>>

Chinatown London. About Us: Chinatown History [online]. ©2016 [cit. 2017-02-05]. Dostupné z WWW: <<http://chinatown.co.uk/en/about-us/>>

Wikipedia: the free encyclopedia. Demography of London. [online]. Poslední revize 2017-03-08 [cit. 2017-03-26]. Anglická verze. Dostupné z WWW: <https://en.wikipedia.org/wiki/Demography_of_London>

Wikipedia: the free encyclopedia. Chinatown. [online]. Poslední revize 2017-01-22 [cit. 2017-02-01]. Anglická verze. Dostupné z WWW: <<https://en.wikipedia.org/wiki/Chinatown>>

Rozhovory:

Al Leung, Leicester Square, Londýn, 12. 3. 2017

Amei, Leicester Square, Londýn, 14. 3. 2017

Christel, Leicester Square, Londýn, 11. 3. 2017

Fei Li, Leicester Square, Londýn, 9. 3. 2017

Lin, Leicester Square, Londýn, 11. 3. 2017

Matt, Trafalgar Square, Londýn, 10. 3. 2017

Miro, Leicester Square, Londýn, 11. 3. 2017

Ni Ni, Leicester Square, Londýn, 13. 3. 2017

Peter, Ace Hotel, Shoreditch High Street, Londýn, 9. 3. 2017

Shee Ong, Trafalgar Square, Londýn, 14. 3. 2017

Selena, Leicester Square, Londýn, 11. 3. 2017

Wing, Leicester Square, Londýn, 13. 3. 2017

Yun Fang Chen, MHD (autobus č.25 směr Oxford Circus), Londýn, 11. 3. 2017

Seznam příloh

Příloha I: Stanovené otázky pro výzkumné subjekty z první generace v anglickém jazyce

Příloha II: Stanovené otázky pro výzkumné subjekty z první generace v čínském jazyce

Příloha III: Stanovené otázky pro výzkumné subjekty z druhé generace v anglickém jazyce

Příloha IV: Stanovené otázky pro výzkumné subjekty z druhé generace v čínském jazyce

Příloha I: Stanovené otázky pro výzkumné subjekty z první generace v anglickém jazyce

- 1) Chinese and British culture are different. Do you preserve your Chinese ethnic culture or did you adopt English culture?
- 2) Do you celebrate traditional Chinese festivals or keep another Chinese customs?
- 3) Are you interested in the course of events in Britain?
- 4) Do you prefer speaking Chinese or English? Was it difficult for you to learn English language?
- 5) What language do you speak at home with your family?
- 6) How would you describe your family life in Britain?
- 7) Do you have any British friends?
- 8) What advantages do you see in living in Chinese community among another Chinese people?
- 9) How do you imagine your children's future life? What are your ideals?

Příloha II: Stanovené otázky pro výzkumné subjekty z první generace v čínském jazyce

- 1) 中国和英国的文化不同。你保留你的中国民族文化还是你采用英语文化？
- 2) 你庆祝中国传统节日或者另外一个中国风俗吗？
- 3) 你对英国的活动有兴趣吗？
- 4) 你喜欢说汉语还是英语？你难以学习英语吗？
- 5) 你和家人在家里说什么语言？
- 6) 你怎么描述你在英国的家庭生活？
- 7) 你有英国朋友吗？
- 8) 你觉得住在中国城跟别的中国人有没有什么优点？
- 9) 你怎么想象你孩子未来的生活？你的理想是什么？

**Příloha III: Stanovené otázky pro výzkumné subjekty z druhé generace
v anglickém jazyce**

- 1) What attitude do you have to traditional Chinese customs and celebrating Chinese festivals?
- 2) Are you interested in events in Britain? What about events in China?
- 3) Do you consider yourself Chinese or British?
- 4) Are your friends mostly British or Chinese?
- 5) Have you ever encountered somebody who didn't like you because you are Chinese?
- 6) Do you speak Chinese or rather English?
- 7) What language do you speak at home with your family?
- 8) What do you want to do in the future? Which job do you want to do, where do you want to live etc.?
- 9) What do you think about living in Chinese community among Chinese people? Can you imagine yourself living in chinatown with your own family in the future?

Příloha IV: Stanovené otázky pro výzkumné subjekty z druhé generace v čínském jazyce

- 1) 你对中国传统习俗和庆祝中国节日有什么态度？
- 2) 你对英国的活动有兴趣吗？中国呢？
- 3) 你认为自己是中国人还是英国人？
- 4) 你的朋友大多是英国人还是中国人？
- 5) 你遇到过不喜欢你的人，因为你是中国人吗？
- 6) 你喜欢说汉语还是英语？
- 7) 你和家人在家里说什么语言？
- 8) 未来你想要做什么？你想做什么工作，你想住在哪里等？
- 9) 住在中国人的华人社区你觉得怎么样？你能想象自己和未来的家人住在唐人街吗？